Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вiашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т»). Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дения ● ЕРА, 17 ноябрь, 1977 шу. ● № 137 (5804). ● Мах 2 кап.

КЕРДА КОТАЛОНАШ ЙОАХАРГЬЯ!

ЛАЬТТАНЦАРЕН ХЬАЙБАШКАРЕН ЙОАККХА ПРОДУКЦИ КИЙЧЪЯРА ШЕРА ЗАДАНЕШ ТОЛАМЕ КХОАЧАШЪЯЬЙ АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОША

Укх юбилейни шера планаш а дехкараш а толаме кхоачашдара тIехьа шерра социалистически яхь а йоржань Ачхой-Мартановски района къахьегамхоша ханал хьалха кхоачашдаьд шоаш денна дош. Ноябра хьалхарча деношка района боахамаша приемни пункташка а предприятешка а дIалайьйтад 8250 тонн ялат, 28058 тонн бьаьрдарам, 11410 тонн сом. Заданея дикка дуккагIе хул из. Ерригача совхозаша нел эша Iалашдаьд бIаьсти дIаюча культурай фу.

Хьайбаш деладерий болх лерттIа вIаштIехьбаьккхар, цаьха тоайал дакка хилар бахьанце дикка лакхъенай хьайбай продуктивность. Цудухьа ханал ши бутт хьалха кхоачашъяьй дулхи шурен дIаллара шера планаш, хIаьта паччахьалхенга фуапш тхан доккара заданеш тIехкхоачашъяьй. ХIанз планал совгIа дIалуш латт юртбоахама продукци.

Района боахамашка чуйца а чакхьекха дIашаьйта а йолаш латт шекара свекла. Шоай торонашка а хьекха лаьтта леладераша дош деннад шекара свеклаш кийчъяра шера план 22 ноябрь хьатIаотташ кхоачашъе, шекар доаккхача заводе 18,8 эзар тоннал кIезигагIа доацаш мерза оалаш дIадахьийта.

Уж толамаш доахача цоккха дакъа юкъедаьхад «Новосельский», «Самашкинский», «Урожайный», «Ореховский» совхозий коллективаша, цар хьалхарчарца кхоачашдаьд юбилейни шера тIайийа социалистически дехкараш.

Башха-дика толамаш даьхад хьалхе леладераша, масала, «Новосельский» совхозерча М. Тансурхаева, «Лермонтовский» совхозерча Л. Захеева, «Самашкинский» совхозерча М. Штефека, А. Амаевас, «Орджоникидзевский» совхозерча Ш. Бухиева, «Урожайный» совхозерча Б. Эдильханова, кхы дуккхачар.

Дика дьувкъам чуэцача района лаьтта леладерашта доккха новкъостал дир школай дешархоша, промышленни предприятей, транспортни, заготовительни организацей къахьегама коллективаша виккалаша.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошка КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева дайтача дIайаьча моаршало делаш урвоттадаьча Ачхой-Мартановски района лаьттан хьайбаши леладераша лаьрхIад хIехо йодача кхы кхы а оасаре къахьега, юртбоахама производстве керда толаммаш даха.

А. ХАРИКОВ,
КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхара секретарь.
М. КЕРИМОВ,
Халкъа депутатий Совета райисполкома председатель.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета яхлагIа сесси

СССР Конституцегара, КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленума решенешкара, СССР Лакхехьарча Совета аргIий йоацача ворхIагIча сессе нов. Л. И. Брежнева яьча доклада тIара а хьаоагIача Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутатий дехкарех республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова яьча докладага ладийгIар депутаташа.

Доклад юцаш къамаьл дир депутаташа: В. М. Шамардина — халкъий депутатий Грозненски горсовета исполкома председатела, Р. И. Кривчкова — Хаси-Корта мехкдаьтта дIакхухьийтача станце оператора, М. М. Абдразакова — Грозненски района В. И. Ленина цIерагIча колхозе тракториста, О. С. Беляева — облсовпрофа председатела, В. Б. Бешова — Малгобекски УБР буровой мастера, Т. У. Махмудхаджиевас — ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара, Р. А. Ваисовича — ТЭЦ-2 паровой турбиннай машиниста помощника, Н. К. Байбулатова — НГIАССР Министрий Совета председатела заместителя, Н. А. Албастова — НГIАССР юстице министра, Д. К. Безугле — «Грозненский рабочий» газета редактора, А. Ф. Буза — НГIАССР чухча гIулакхий министра, М. М. Керимова — халкъа депутатий Ачхой-Мартановски райсовета исполкома председатела, Л. М. Харсанова — КПСС Ножай-Юртовски райкома хьалхарча секретара.

Дийцача дешах Лакхехьарча Совето тIайийцар шерра сонам. Лакхехьарча Совето беррига депутаташ раьза а болаш къоабалйир СССР Конституци, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева СССР Лакхехьарча Совета VII сессе яьча докладацара вывода положенеши.

Лакхехьарча Совето чIоагIдир пхелагIа сесси хинначул тIехьагIа тIайийна хинна указаши соцамаши.

Сесси балхах болча отчета хепатохаргья.

ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе укх шера хадданза хьалха латтам я Демин Алексея кулгалдеча установка коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара шьайтта бетта план 12 ноябре кхоачашъяьй цо. Цу юкейнсача хана паччахьалкхен планал совгIа арахецаргья эзараш тоннаш мехкдаьтта продукци.

Иштта дика къахьегаш бе Устименко Евгений Макаровича керте латтача № 40/2 болча установка технологаш а. Токарича продукци арахецара шьайтта бетта хьалха латтам я Демин бетта план 14 ноябре кхоачашъяьй цар а.

Н. БОНДАРЕНКО,
А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода планови отдела инженер-экономист.

* * *

Цхьакха из хинача тайпара хьинар айдеша къахьегаш я Н. Анисимова цIерагIча Ново-Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дуккхаче установкайи цехийе коллективаш. Масела, Колесников Анатолий Алексеевича кулгалдеча цхьоалагIча цехо коллективо мехкдаьтта продукци арахецара юбилейни шера план Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача дийнахьа кхоачашйир. Ер шу чакхдалалехьа шинлетта кхоалагIча шера календарагIа арахецаргья цеха технологаша бIаьш эзараш сомий мехха товарни продукци.

Установкашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхей Лиман Вильям Леонтьевича кулгалдеча № 43-I йолча установка коллективо. Цо хIаналехьа кхоачашъяьй январь бетта хьалхарча шин декада задани.

Газовя бензин арахецарен юкъа газ кийчъярен юбилейни шера план хIаваьла дикка тIехкхоачашъяьй Вознесенски газобензинови завода болхлоша. Шера планал совгIа 15 ноябре тIахкхоачаш арахийцад 6800 тонн газови бензин, кийчъяьй 9 миллион кубически метр газ.

Оасаре къахьегарал совгIа шоай деррига технико-экономически дьоахамаш а дика тоелаьд завода болхлоша. Къахьегама оасарле лакхъяра итт бетта план 5,7 процент тIехкхоачаш а еш, планал совгIа арамел дийна продукци цуи чотах кийчъяьй цар.

Къаьстта дика хье а хьегаш социалистически яхье хьалхалатташ хиларца белгалъяьнна я Баркинхоев Махьмада Башира кулгалдеча установка коллективи Богданов Александр Михайловича керте латтача компрессорни болхлойи.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Низ болаш йоагIа коллектив

Грозненски экспериментальни мебельни фабрика болх бе йолаенна ши шу ах шу да. Цхьабакъда цу доацача хана вай Нохч-ГIалгIай республике бахача нахе дика дIаяйзай нигга хьаеш йола шкафаш, серванташ, диван-менгеш, кресло-менгеш, трельяжаш, кIаьда менгеш. Цул совгIа бахача нахъа шоай эскизех долча заказей а хьаю укхаза мебель. Укхаза иштта ремонт ю тишъеннача нахъа мебела. Волча аьттонна фабрика цIерагIа городе Гудермесен Грознерча центральни рынкен хьайийллай заказаш къайлду пункташ. Цу пунктахка гIолла хов наха дуккхагIа хоатташи дикагIа дIаэцаши йола мебель малагIа я.

Иштта къахьегарах тIа-тIа дикагIа хул фабрика коллективо доаха толамаш. Ер шу доладуча хана предприяте коллективо доккхий социалистически дехкараш тIайийцар.

Шу доладенначул тIехьагIа массехк бутт баьнча керда торонаши кхоачамаши гучалъялар царна. Цудухьа шера планал совгIа ах бIаь эзар сома маьхеи итт бетта заданел совгIа 40 эзар сом мах болаши продукци маьхала юкка лаьрхIар цар. Юрташка бахача наха юхьлаца дехкарех лаьрхIачул шоаза дуккхагIа бытови гIулакх де дош делар.

Юбилейна шера итт бутт чакхбаьннаб. Мишта кхоачашду-теш фабрика коллективо цо тIайийца хинна дехкараш? Доахача къахьегама толамаша къаьгга хьаьнох уж дикка тIехкхоачашдеш хилар. Бахача наха бытови гIулакхаш дара итт бетта план 110,4 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа кхоачашдаь цхьа заказаш 43 эзар сома маьха да. Юрташка бахача наьха заказаши кхоачашъяра задание 113 процент кхоачаш а еш, планал совгIа 19,7 эзар сома маьха заказаш кхоачашдаьд. Тишъеннача мебела ремонт ел наха даь заказаш а дикка тIехкхоачашдаьд. ХIаьта шоай эскизех заказчикашта мебель хьаяйтара итт бетта план 106,1 процент кхоачаш а еш, планал совгIа къаьст-къаьстача заказех хьаяь продукци 21,1 эзар сом мах болаш я.

Къахьегама оасарле лакхъяра тIайийца хинна социалистически дехкараш итт бетта шоаза тIехкхоачашдаьд. Цхьан сома маьхе арахецача продукцега дIабода мах 3 кепиг лоабе дехкараш тIайийна хиннача из лохбаьб 4 кепиг. Из бахьан лолаш кхоадаьд итташ эзараш сомаш. Планал совгIа продукци маьхала яккхарах, бедал, электроэнерги кхоярах итт бетта заданел совгIа паччахьалкхенна баь пайда 3800 сом да. ХIаьта кхоаьь алапи 38 эзар сом да. Фабрико арахеца продукци дикеи тIехдикеи мара яц. Цунна тешал деш да укхаза кийчъяь продукци во я аьнна пхьаккха рекламаци фабрике кхача ца хилар.

Ца боагIачул дуккхагIа болхлой хилийтарах е керда моштосташ болх бе йолаллейтарах хьаьнга лац уж къахьегама толамаш. ШтатагIа укхаза къахьегаш хила безаш вар 186 болхло, хIанз дига хьахьегаш вар 141 саг мара вац.

Иштта хье а хьегаш башхадика толамаш доахаш хиларах укх юбилейна шера массехказа дезача совгIаташца белгалъяьккхай фабрика коллектив. ЦхьоалагIча квартале республикерча бытови гIулакхаш деча предприятешта юкъе яржача яхье кхоалагIа моттиг а йоаккхаш, цунна 700 сом преми елар. ХIаьта шоалагIчеи кхоалагIчеи квартале цунна хьожалйир шоллагIа моттиг. Цул совгIа кхоалагIча квартале Грознерча бытови гIулакхаш деча предприятешта юкъерча яхье хьалхара моттиг а хьожаеш фабрика коллективана елар КПСС Грозненски горкомеи горисполкомеи керара кара тела ЦIе байракхи диплом. Кхы а дикагIа толамаш доахаш юбилейни шу чакхдаккхара хьинар ико же деш къахьегаш ба предприяте болхлой.

Уж дезе совгIаташ доахача дикка дакъа лаьца дукха болхлой ба фабрике. Царех ба столяраш Папичкин Федор Максимович, Вадалов Эдуард Мирович, Салтыханова Улпат Даудовна, Осмаев Шарпудин Билалович, Шарапкина София Ивановна, кхыбараш. Ийс бетта шоай шера задани кхоачашйир цар. Уж санна бараш берригга а 12 болхло ва фабрике. ХIаьта цехашта юкъе яржача социалистически яхье къаьстта дика къахьегаш я Саидов IабдулХьамиди мастер-хьехамча Суханова Нина Михайловнай керте латтача мебельни цеха коллективи.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) мастер-хьехамча Н. Суханова хьае езача хIамай чертеж довийташ я ученикашта Я. Айдамирована, М. Исаевана, Ф. Исмаиловала, Т. Куземкинана, З. Сулеймановала.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТОЛАМАША ХЬИНАР АЙДУ

Дийделенза дага лат Сийлахь-боккхача Октябра цIей деадаь деноош. ХIанз а къаьстта чIоагIа наьха теркам тIаоаш я юбилейна хетаяча торжественни заседание КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева яь доклади КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совето, СССР Министрий Совето Советски халкъага даь кхайкарам. Цу доархIамерча документаша деган ийдаь бола «Победа» яхача Сунженски колхоза къахьегамхой кхы а чIоагIагIа низ тIабахийта керда толамаш доахаш юбилейни шу чакхдоаккхам ба.

Октябра юбилей сийна тIайийца социалистически дехкараш кхоачашдеш дика хьайгад колхозхоша. Паччахьалкхенга деннад 2900 тонн ялат, 3100 тонн бьаьрдарам, 900 тонн совгIа гидуаргаш, 336 тонн дулх, 1400 тонн шура. Даьхача толамаша кхы а чIоагIагIа хьинар айдаьд колхозхой, хIаьта цунах кхоачамбаь па Iеш шу чакхдалалца кхы тIа 100—270 тонн шура паччахьалкхенга йоахка дош деннад колхоза хьайбаш леладераша.

ВIалла теркам лаьгI ца болийташ чакхдоах колхозхоша кхидола балхаш а. Хьувкъам чуэцара балхаш йистедаьхад кхаш леладераша. ХIанз чуйнина зябь оахаш, техникана ремонт еш, хьайбашта Iан кийчо еш ба колхозхой.

Докача хьоккхамашца оттагIча пятилетка шоалагIа шу чакхдаьхха дош деннад колхозхоша.

С. СУЛТАНОВ.

Дукха хIама дисадац республика колхозийи совхозийи къахьегамхошта укх шера кхеь юрта боахама культураш чуйца яц. 14 ноябрь тIакхоачаш цар чуеэай 30,8 эзар гектара тIара тIехьара чуэпаш йола культура — хьажкIаш. Уж чуйцанза Назрановскии Сунженскии районашка мара йисаяц.

ХIанзале 88,7 эзар тонн фуаьлъьха хьажкIаш чуеэай республике. Уж соахка укх хана чуйца хинначул дикка дуккхагIа я.

КХАШКА — ГУЙРЕ

ХьажкIаш кхеяра а уж паччахьалкхенга йоххара а укх шера тIайийца хинна социалистически дехкараш толамца кхоачашдаьд: Грозненски, Малгобекски, Надтеречний, Наурски районий колхозаши совхозаши.

Республике гIолла хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 29 центнер фуаьлъьха хьажкIаш яьнай. Уж я соахка хIара гектара тIара чуйца хиннарел 4 центнер дуккагIа. 30 центнер совгIа хьажкIаш чуеэай хIара гектара тIара: Ачхой-Мартановски, Надтеречни, Сунженски, Шалински, Шелковской районашка.

Чудеха дьаьнад дуга. Соахка хинначул дикка дуккагIа а долаш, республике гIолла 26,2 эзар тонн чудена из.

Дукха хIама ца эшаш 38 центнер дуга дьаьнад хIара гектара тIара Гудермесски районе.

План 92 процент кхоачаш а еш, шекара свеклаш 8,3 эзар гектара тIара чуеэай. Мераа овлаш чуйца баьннаб: Гудермесски, Малгобекски, Назрановски районий къахьегамхой. Цунна цхьаьна хIанзачул тIехьагIа чуерзае езаш дукха йисай из культура Шалински района кхашка.

Гуйраьа Iю культураш 174 эзар гектара тIа дIайийнай хIанзале. Ялата Iю культураш дIайийна баьннаб: Ачхой-Мартановски, Веденски, Грозненски, Гудермесски, Наурски, Сунженски, Шалински районий юрта боахама къахьегамхой.

Сихбенна боахк механизатораш зяба лаьтта пахаш. ХIанзале 79 эзар гектар лаьтта яьхад цар.

Зяба лаьтта ахара болх къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб: Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Урус-Мартановски, Шалински районашка. Зяба лаьтта ахара планаш кхоачашъе тIехьадусаш да: Надтеречни, Назрановски, Наурски, Шелковской районий боахамаш.

ХА ЗЕХЬА ЙОА ЦА ЕШ

Селхан дуга чуйца даьккхар Гудермесски района «Терек» совхоза механизатораша. Дерригга а 3410 гектара тIа кхеяр из цу боахаме.

Из культура чуэцача къаьстта хьинаре къахьийгар комбайнераша Хаджимурадов Бахьуде, Хамзатханов Махьмада, Сепханов Сайд-Ахьмада, Чулигов Вараса, Байгиреев Салиже. Дуга дуккхала тьоккхаш масарех Iодулаш хиннача трактористашта юкъе дика болх беш белгалбаьлар вежарий Косумовгiар Лечи Серуи, Дакаев Нурди. Хьаьнале къахьегама оасарле лакха йолуш болх борах ахчан совгIаташ дир царна.

Дега тоам беш ба чубена хьувкъам. План 37 центнер йолаш хIара гектара тIара 41 центнер дуга даьлар. Цу гIулакхо йиш хилийтай паччахьалкхенна хIанзале 8000 тонн дуга дIадала. Из да вердача Конституце сийна тIайийцача социалистически дехкарагIа дIадала дезаш хинначул 450 тонн дуккхагIа. Дуга хIанз а дIалуш да паччахьалкхенна.

Къаьстта дика хьувкъадир дуга коммуниста Дурдиев Ахьмада кулгалдеча отделене кхаш леладераша. 700 гектарех хIаранена тIара 47 центнер ялат чудера цар.

Звеношта юкъе яржача яхье хьалхе Геримсултанов Сайпелехьа кулгалдечо звенор. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 50 центнер дуга чудера Сайпелехьа ший новкъосташца цхьана.

Кхашка хийша болх бе йиш йолаш этта да зехьа йоа ца яр дукха еррига шоай торонаш парпагIаьна къахьегаш ба укх деношка тIадоагIача шера чуэаргдолча ялата лард йоллаш боахка цу боахама механизатораш. ТолашагIа йолча агротехнически ханашка 2700 гектара тIа гураьа Iю культураш дIа а йийна хIанз сихбенна зяба лаьтта оахаш боахк уж. ПланагIа укх шера яха езача 5000 гектар лаьттах хIанзале дукха хIама ца эшаш 3000 гектар аьхад.

ХIанзалца из болх беш 25 трактор хиннай. ХIаьта дуга чуйца даьккхачул тIехьагIа зяба лаьтта аха дIаоттаергья кIезигагIа яле кхы а 15 трактор.

Зяба лаьтта оахача дика болх бу Нохч-ГIалгIай республика Лакхехьарча Совета депутата Мунаев Лече, Абдурашидов Жамирзас, Мусаев Рамзана. Сменин норма 180—200 процент кхоачаш ца шин да дIадахийтац царех хIаране.

Лаьтта сихагIа аьха даккха гIерташ дийнахьеи буси шин сменагIа къахьег механизатораша.

Х. МАГОМЕТОВ.

«СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦIИ Нов. В. В. КОВАЛЕНОКА ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Союз-25» яхача космически кемаца орбитальни никъ барах «СССР летчик-космонавт» яха цIи лойла нов. Коваленок Владимир Васильевича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1977 шу, 15 ноябрь.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА нов. В. В. КОВАЛЕНОКА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Союз-25» яхача космически кемаца орбитальни никъ барах цу хана деная гойтарахи летчика-космонавта нов. Коваленок Владимир Васильевича лойла Ленина орден.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1977 шу, 15 ноябрь.

«СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦIИ Нов. В. В. РЮМИНА ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Союз-25» яхача космически кемаца орбитальни никъ барах «СССР летчик-космонавт» яха цIи лойла нов. Рюмин Валерий Викторовича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1977 шу, 15 ноябрь.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА Нов. В. В. РЮМИНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Союз-25» яхача космически кемаца орбитальни никъ барахи цу хана деная гойтарахи летчика-космонавта нов. Рюмин Валерий Викторовича лойла Ленина орден.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1977 шу, 15 ноябрь.

НОВ. Н. Ю. АМПУКАЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Дуккхача шеранка беркате къахьегарах, хьинаре общественни гIулакхаш чакхдахарах, хIанза яьнча дийнахьа дикка хловаткъа шу дизарца дувзадеш Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла

АМПУКАЕВ Нажмудин Юнусовича — «Чеченоингушстройматериалы» яхача производственни объединене генеральни директора заместитела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный, 1977 шу, 14 ноябрь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ИСКУССТВАЙ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Искусство дегIайоалаяра даькъе карагIдаьккхарехи республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай АССР искусствай заслуженни деятель яха сийлен цIи лойла:

Ахмедов Хамура Алимовича — художника, НГIАССР художникий Союза члена.

Ливи Валентин Викторовича — художника, НГIАССР художникий Союза члена.

Мамилов Альмада Суламбике — НГIАССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи комитета телевидене студе кинорежиссера.

Миронов Петр Васильевича — художника, НГIАССР художникий Союза члена.

Словинг Александр Сергеевича — М. Ю. Лермонтова цIерагIча эрсий республикански драматически театра художника-постановщика.

Цугаев Супьян Сапарбековича — «Вайнах» яхача паччахьалкхен халхара ансамбла музыкальни кулгалхочоа.

Шахбулатов Алаши Маккаевича — композитора, НГIАССР композиторий Союза члена.

Шамурзаев Шамиля — художника, НГIАССР художникий Союза члена.

Ханиев Руслан Шалаудиновича — Х. Нурадилова цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен драматически театра керттерча режиссера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный, 1977 шу, 14 ноябрь.

НОВ. В. Д. ОСТРОВСКЕНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республика мехкдаьтта промышленносте дуккхача шеранка беркате къахьегарах а хьинаре общественни гIулакхаш чакхдахарах а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Островский Владимир Дмитриевича — «Грознефтегеофизика» треста разведочни геофизика отдела начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный, 1977 шу, 14 ноябрь.

1977 шера СССР Паччахьалкхен премей лауреаташ

Социалистически Къахьегама Турпал Раиса Федоровна Горожаева — мехка йоьзаш йола дукха хьажкӀаш кхиош мастер я. Ростовски областа «Золотаревский» яхача совхозан хий лелочу кхашкахь кӀира гектара тӀера 100 центнер я кхы дукхагӀа а хьажкӀаш йовх цо. Укх гурахьа цига вьесос кхеъ хьажкӀаш чуэцача «Херсонец-7» яха кхо комбайни «Херсонец-200» яха керда ше-шегӀа лелача комбайна опытни образеци хиннай болх беш. Цу комбайно «Херсонец-7» яхачул 2,5-зза овсарегӀа болх бу. «Золотаревский» яхача совхоза юкъашка ше дика хилар хьахьекхад комбайно. 26 балха дийнахьа цо чуийцай 2157 тонн томараш тӀехь хьажкӀаш. Дийнахьа эггара дукхагӀа чуэцача хана цо чуэцар 30,5 гектара тӀера хьажкӀаш.

Къахьегама доккхий гӀулакхаш карагӀдуларах, техникех дикагӀа пайда эцарах, юртбоахама продукци дукхагӀа йоаккхаргӀа ӀалашдарагӀ Р. Ф. Горожаевана 1977 шера СССР Паччахьалкхен премий хьожаьй.

СУРТА ТӀА: Раиса Федоровна Горожаева.

В. ТУРБИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Киргизе халкъа писатель, Ленински премей Паччахьалкхен премейн лауреата, СССР Лаккхехьарча Совета депутата Айтматов Чингиза цӀи шерра йовзаш я советски а доазол арахьарча а книжкаш дешаршта. Из «Джамиля», «Материнское поле», «Прощай, Гульсары», «Ранние журавли», «Белый пароход», «Пегий пес, бегущий краем моря» яхача повестий автор ва.

«Белый пароход» яха повести художественни фильма сценарий язьярах Айтматов Чингиза 1977 шера СССР Паччахьалкхен премий хьожаьй.

СУРТА ТӀА: Киргизски ССР халкъа писатель Айтматов Чингиз.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

БЕЛОРУССКИ ССР. Производства интенсификаце, гӀишлон материалий промышленностен гӀишлон индустрен предприятешка керда техникей хьалха латта опыти балха юкъейоалаяра дарна тӀа къахьегамé доккхий гӀулакхаш карагӀдуларах, Минскай отопительни оборудоване заводи выбивальщика Владимир Романовича Колоса (сурта тӀа) 1977 шера СССР Паччахьалкхен премий хьожаьй.

В. Р. Колос предприяте болх беш вола 20 шу совгӀа ха я. Из керте латта бригада — эггара лакхагӀа къахьегама овсарле йоалаш болх бара, продукце дикал тоаяра тӀехьа заводе яржача яхьа инициатор я.

В. ВИТЧЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ЮБИЛЕЙНИ ШУ ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Берригача советски халкъа цхьана Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхоша шерра социалистически яхь а йоаржаь дикача къахьегама толамца деззир Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара деза цӀей.

Сийлахь-боккхача Октябра цӀейга республикерча заводий, фабрикий, гӀишлошъеча организацей, колхозий, совхозий, транспортний кхычеи организацей коллективаша рапорт делар производстве планаш юбилейна социалистически декхараш толамца кхоачайи тӀехкхоачаши дарах. ЦӀейна хьалхарча ахте цар хьинаре къахьегарах хьахинар да из.

Республика промышленносто ханал хьалха — 25 октябре кхоачашйир продукци маьхала яккхарен керттера изделеш арахецарен юбилейне шера итт бетта план.

Итт бетта планал совгӀа маьхала хьинхар 22 миллион сарга продукци, из хул бӀарччача 1977 шера тӀайшйна социалистически декхарех планал совгӀа маьхала яккха лайрхӀачул дукха дукхагӀа.

Промышленни предприятей коллективаша баьнха толам из да вай дахьнена цар кийчдь совгӀат.

«Юбилейни вахта толаме чакхъяккхал», «ТӀехьабусараш боацаш бе болх», «ХӀара балха дена — дикала знак» яхача девизагӀа шерра социалистически яхь промышленни предприятей коллективаша йоаржанрах хьахинар дикка да. Юбилейни шу доладеначча хана е из юкъехьчача хана производственни планаш кхоачаш ца еш тӀехьаюсаш предприятеш яр, дӀаьта октябрь бетта план кхоачашйир республикерча ерригача промышленни предприятей коллективаша.

Экономически хьоххамий планаш кхоачашъярек уж хьохкимаш тоадарен дакъе а дикка кальнани промышленни предприятей коллективаш.

Промышленносто къахьегама овсарле лакхъяра итт бетта план 101,2 процент кхоачашъяьй. Цхьан болхлочоа лаьрхӀача соалка итт бетта хинначул 1,1 процент лакхъенна ю, шера тӀайшцача социалистически декхарех лаьрхӀачул 0,3 процент лакхъенна ю.

Хьинар кхо ца деш къахьегарах, нолы молча резерваш оалагӀа пайда иноарах, дукхача промышленни предприятей коллективаша ханал хьалха план кхоачаш а еш, юбилейни шера план ханал дикка хьалха кхоачашъяра лард еллар. Царна юкъе а эггара хьалха белгалъяккха ялш я Ленина орден лелаю «Грознефть» производственни объединене коллектив. Цо итт бетта планал совгӀа дальхкад 146 эзар тонн мехкадаьттеи 21 миллион кубически метр газ.

Шера тӀаяшна дикка социалистически декхараш дикка тӀехкхоачашдаьд цу объединене коллективо.

Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене бурувделлараша 1977 шера мехкадаьтта кӀезга хозийташ эксплуатаце дӀаяннай 14 скважина, планагӀа эксплуатаце дӀаялла езаш хиннар цхьайтта мара йоацача, болх ца беш латтачарех 12 болх бе йолаяйтай, планагӀа болх бе йолаяйта езаш хиннар итт мара йоацача. 1977 шера ийс бетта планагӀа 121,8 эзар метр буруб тоха дезаш хиннача, пачхьалкхен план 103 процент кхоачаш а еш цар техар 125,1 эзар метр буруб.

1976 шера ийс бетта техачул укх шера цу юкъа тохкама теха буруб 1,6-зза дукхагӀа хилар. Мехкадьттаца хьайоагӀача газах пайда эцаре 91 процентага кхоачалаьд.

ИттлагӀча пятилеткагӀа доаккхаш дола мехкадьтта лох ца далийта эшна декхараш тӀайшадар республикерча мехкадьттахоша, уж кхоачашдеча а дика толамаш даьхад цар, республика промышленни хӀанз лохдалийтац доаккхаш дола мехкадьтта.

Дика къахьегама толамаш доахаш чакхъяккхаю итт бетта программа «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене мехкадьтта чакхдоахаршей мехкадьттахимикашей.

Продукци маьхала яккхара итт бетта план 100,6 процент кхоачаш а еш, планал совгӀа цар маьхала хьаккхай массехк миллион сома маьхка товари продукци. Бензин, фенол, синтетически спирт, дубитель, кхыйола продукци арахецара итт бетта план дикка тӀехкхоачашйир цар.

Къахьегама овсарле лакхъяра задани цу объединене коллективо 0,9 процент тӀехкхоачашйир, 1976 шера итт бетта хинначул 0,2 процент лакхйир из.

Машинашъечеи металлообработкан предприятей коллективаша социалистически декхараш тӀайшадар укх юбилейни шера 1976 шера аьхнийцачул 7,5 процент дукхагӀа продукци хилийта, хӀаьта из итт бетта 8 процент тӀакхийттай.

1976 шера 10 бетта арахийцачул 2 процент дукхагӀа хилнай мехкадьтта аппаратурей радиоприемникаши, электроинструменташ — 24 процент, тракторни прицепаш — 5 процент. Къаьстта дика къахьегама толамаш доахаш Октябра 60 шу дузача цӀейна пачхьалкхар укх заводий коллективаш: «Красный молот», «Промавтоматика» НПО опытни завода, «Пищемаш», ГӀ. Ахриева цӀерагӀа «Электроинструмент», медицински инструментий, электромеханически, «Союзавтоматстрой» ВНПО опытно-экспериментальни, кхыча заводий коллективаш.

Республикерча машинашъеча предприятеех керттера лоархӀача «Красный молот» завода коллективо продукци маьхала яккхара итт бетта план 101 процент кхоачаш а еш, планал совгӀа маьхала яьнхай 400 эзар совгӀа маьха товарни продукци.

Керда производственни мощностащ болх бе а ца йолайлийташ, чурча резервеех бизза пайда ийбарах арахецара продукци 8 процент тӀакхийттай. Заводо коллективаш вӀаштӀехьадаьнад производства эффективность лакхъе. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 101 процент кхоачашъе, планал совгӀа мел хийчъя продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийна я.

«Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене «Электроприбор» заводо коллективо продукци маьхала яккхара итт бетта план 3 процент тӀехкхоачашйир, арахецара продукци 7 процент тӀакхийттар. Къахьегама овсарле цу заводе лакхъелаш соалка итт бетта хинначул 8 процент. Из а хьахьокх планал совгӀа мел кийтъяь продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийна хилар.

Итт бетта планал совгӀа арахийцай 18 электрофотографически аппарат, 356 эзар шарикова авторучкаш, кхыйола кхечей.

Керттера план меттел тӀайда встречни план а дикка тӀехкхоачашъяьй «Пищемаш» заводо коллективо. Итт бетта планал совгӀа встречни план а тӀехьа дӀалаьрхӀача заданеш согӀа реализаце яь продукци 276 эзар сом мах болаш я.

Къахьегама овсарле лакхъяра план цу завода коллективо 4 процент тӀехкхоачашъяьй, хӀара цхьан болхлочоа лаьрхӀача тӀакхийтте продукце 5 процент я.

1977 шера итт бетта программа толамца кхоачашъяьй Грозненски производственни швейни объединене коллективо. Продукци маьхала яккхара итт бетта план 104 процент кхоачаш а еш, планал совгӀа маьхала яьккхай 1,1 миллион сома маьха продукци.

Швейни изделеш арахецара пачхьалкхен план а 4 процент тӀехкхоачашъяьй цу объединене коллективо. Къахьегама кхетамца вӀаштӀехьабаьккхарах, чурча кхоачамех биззагӀа пайда ийбарах арахецара продукци соалка итт бетта хинначул дукхагӀа хиннай «Терек» яхача производственни мебельни цӀаьмаш еча объединене 9 процент. Ацетонови заводе —12 процент. «Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене ядьбетона изделей заводе — 15 процент. Карабулакски химически реагентий заводе — 9 процент, шурий промышленноста объединене — 9 процент. Гомоловски леспромхозе — 13 процент, чхьагӀара - комбинате — 8 процент.

Цу предприятей балха опыто хьахьокх, республикерча промышленни предприятешка хӀанз а тӀехьа пайда эцаза дукха кхоачамаш хилар.

Дукххача предприятей коллективаша башха-дика къахьегама толамаш даьха даде в хӀанз а тӀехьа дукха кхоачамбоацараш долаш да.

Белгалдаккха делаш да продукци маьхала яккхара итт бетта план цхьа предприяте — Грозненски «Трансмаш» заводен кога гӀирс беча фабрикан коллективаша кхоачаш ца къагея уж тӀехьаюсаш хилара.

Дукха цехаш, участкаш а цхьайолча предприятешка пачхьалкхен планаш кхоачаш ца еш.

Промышленни предприятей коллективий балха тӀа керттерча кхоачамбоацарех цаӀ да къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца яр.

Къахьегама овсарле лакхъяра итт бетта план кхоачаш ьйн 20 предприяте. Царна юкъе эггара тӀехьаюсачарех я къахьегама овсарле лакхъяра план 98 процент кхоачашъяь Грозненски ремонтно-механически завод, Сунженски мехкасхоз — 90 процент, цӀенош деча эша йоккхий панелаш арахеца Аргунский завод — 84 процент, пекар доаккха завод — 81 процент, «Консервплодоовощ» яха производственно-аграрно - промышленно-торгови объединене — 90 процент.

Промышленни предприятей коллективаша укх юбилейни шера социалистически декхараш тӀайийцад юкъарча производства эффективность лакхъе.

Итогаша хьахьокхаш ма-хилара дуккхача предприятеша толамца кхоачашъу шоаш тӀаийца социалистически декхараш, цхьабаккъа цхьайолча предприятешка миттта дика лелац из лоархӀаме болх.

Цхьайолча предприятешка эсала вӀаштӀехьбаьккхаб къахьегам, дукха балха ха зехьа йоаю, оборудовани машинаш болх ца беш сеца латташ моттигаш нийслу, из бахьан долаш къахьегама овсарле лохлу, планагӀа йоагӀачул кӀезигагӀа арахеш продукци.

ХӀара болхлочоа дӀаларьрхӀача Грозненски ремонтно-механически заводеи № 4 йолча заводеи арахеца продукци 4 процент кӀезигагӀа хиннай, Сунженски мехлестозе — 5 процент, механизировании карьере — 12 процент.

ТӀехьабусараш боалаш бе болх яхилга да продукци маьхала яккхара планаш кхоачаш тӀехкхоачашй ювал совгӀа церригача хьохамий планаш а кхоачашъелга.

ДӀабахача итт бетта дикка шоай болх тоабаьб республикерча подрядни гӀишлон организацеша. Шоай низаца гӀишлош яра итт бетта план 100,9 процент кхоачашъяьй цар, соалка итт бетта лаьрел 4 процент дукхагӀа гӀишлон-монтажни болхаш даьд.

Подрядни балхаш дара итт бетта план кхоачашъяьй Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене, «Грознефтехимремстрой» треста, № 7 йолча треста МУС-а, «Чечингсельстрой» треста, «Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене, «Чечингушводремстрой» треста, «Чечингазстрой» треста, кхыча гӀишлошъеча организацей коллективаша.

Планаш кхоачашъеча эггара дикагӀа толамаш даьхад Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене СМУ-7, СМУ-11, Спец-СМУ, УМС, «Грознефтехимремонтстрой» треста СРСУ-3, «Чечингсельстрой» треста ПМК-422, «Чечингушводстрой» ПМК-2, ПМК-3, ПМК-4, ПМК-7, кхычар.

Дуккхача подрядни организацей коллективаша беттагара беттага, денгара денга дукхагӀа тоав гӀишлон-монтажни болхаш.

Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене СМУ-11 яхь гӀишлон-монтажни балхаш соалка итт бетта лаьрел 37 процент дукхагӀа хилар, цу управлене УМС 1,6-зза, «Чечингсельстрой» треста ПМК-223 — 18 процент, цу треста ПМК-1066—29 процент, «Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене ПМК-7—35, уж санна дола масалаш кхы дукха доаладе йиш я.

Цхьабаккъа республике хӀанз а тӀехьа йолаш я тӀехьаюса подрядни гӀишлон организацеш. Итт бетта план кхоачашъяьац республикерча 30 подрядни гӀишлошъеча организаце коллективо.

Къаьстта кӀоагӀа тӀехьаюсаш я Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене СМУ-3, ПМК-155, «Жилгражданстрой» треста СМУ-4, СМУ-5, СМУ-8, «Севкавнефтегазстрой» объединене гӀишлошъеча управлене СУ-7, СУ-9, СУ-11, Новогрозненски ТЭЦ-а СУ.

Дукхача объекташка материальни къахьегамеи ресурсашеи хӀа-кьа кьарья санна долаш кхоачамбоацараш хӀанз а тӀехьа долаш да гӀишлошъеча организацей балха тӀа, кхоачамбоацараш долаш дӀатедобъекташ, эсала пайда ийбу гӀишлошъеча машинех механизмех, эсала вӀаштӀехьбоах къахьегам.

Юбилейни шу чакхдала юкъейсар кӀезига да я. ХӀанз боккха лоархӀам болаш да хӀара заводо, бригадас, участка, цеха, бӀарччача предприяте беча балха кӀоаргга анализ а яь, тӀехьабусаш хилара бахьанаш тахкар, лоашача хана тӀехьабусаргбоалаш гӀулакх дара де дезараш чакхдахар.

ХӀара коллективо сийлен декхар да юбилейни шера планашта тӀайийца социалистически декхараш толамца кхоачашци тӀехкхоачашци дехь, бӀарччача пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра йола кӀоагӀа лард боланга.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ,
Нохч-ГӀалгӀай АССР статистически Управлене начальник.

МОСКВА. Политически литература издательства арахийцай «Сийлахь-боккха Октябри адамлен прогресси» яха КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя новкъоста Л. И. Брежнева доклад тӀайола брошюра. Из я КПСС Централни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета, РСФСР Лаккхехьарча Совета съездий Кремлевски Дворце 1977 шера 2 ноябре цхьаьна хиннача торжественни заседане яь доклад.

Йоккха тираж йолаш арахийцай брошюра. Цунна кепатехай Ленина ордена «Красный пролетарий» яхача Московски типографе.

СУРТА ТӀА: КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева портрете «Сийлахь-боккха Октябри адамлен прогресси» яха новкъоста Л. И. Брежнева доклад тӀайолча брошюра титульни дисти.

ТАСС фотохроника.

Законаца биста вахара хӀара гӀа

Къахьегамхоша яхачунга ладувгӀа а хьажа а деза

Йоазонца е дъамаькъаца моллагӀча пачхьалкхени общественни органа тӀаовха тешаме боккъо енна СССР Конституце вай хӀара гражданина, хӀаьта шоашта тӀаена дош шоай полномочешка хьежжа, къоастаде шоай ханаьхь дукха шоп далена уж декхарийла а я.

Граждански письмош, заявленеш, жалобаш беш бола болх — ерригача пачхьалкхени общественни организацей, Советий исполкомаша чакхдоахача гӀулакхий лоархӀамеслараэ участкех цаӀ. Къахьегамхой письмоша ювкъостал ду дахкъаца цу органий буваамаш шерден чӀоагӀдеш, царех хьадулаш я бахача наха пачхьалкхенна довл деча дакъа лацара форма, общественноста хетар хьоала средство.

Ала деза, укх тӀеххьарча хана вай республика министерствашка, ведомствашка, халкъа депутатий Советашка къахьегамхой предложенешка, заявленешка, жалобашка хьажара болх кӀезиг-дукха тоабенна хилар. Дуккха предложенеш боахамеи социально-культурни гӀирсаш хьалдеча кулгалдара, социалистически законность чӀоагӀъяра, граждански бокъонаш лораяра пачхьалкхени общественни организаша чакхдоахача гӀулакхашка теркалъю, халкъа депутатий Советий решенеш хийтъеча хана юкъеюхуь.

Наькъа письмошка хьежжа деча тохкамех дьахиннараш каст-каста дувца, уттаду халкъа депутатий Советий исполкомашкеи сессешкеи. Масала, халкъа депутатий Гудермески городской Совета исполкомо, цу тайпарча тохкамех хьахиннарашка а хьежа, шоай заседане дувца оттадир «Къахьегамхой письмошкеи жалобашкеи бу болх районе во вӀаштӀехьбаьккха хиларах» дола дош. Цигтеча соцаш бир граждански предложенешкеи жалобашкеи хьожила бехктохкам ца хеташ бюрократически леладарах инвентарь бюро начальника нов. А. И. Ильина, домоуправлене начальника нов. В. М. Абрамейкова выговораш йоила, аьна.

Гражданий предложенешца, жалобашца, заявленешца бечча балха Ӏалаьмате боккхача лоархӀаме я моттигера Советаши цар исполнительни комитеташи. Цхьан оагӀорахьара, моттигера Ӏаьдала орган, граждашкара поашка кхачача моллагӀча хабарта хьожача хана, декхарийла я СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указо йхар дизза кхоачашдара гӀулакхия эггара нийсаргӀа бола икъ шийгара бӀаргабайта. Вокх оагӀорахьара Советий исполкомашта тӀадилад хьанагӀчуи карайле а предприятешка, организацешка, учреждешешка из болх мишта вӀаштӀехьбаьккхаб хьожаш хаддамза тӀахьожам лоаттабелга.

Нийса гӀулакх да «Граждански предложенешка, заявленешка, жалобашка хьажара порядка хьакъехьа» 1968 шера 12 апреле арадаьнна СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ кхоачашдара ацетонови заводе, радиотехнически заводе, вӀашагӀтехача ТЭЦ-е беча балхах дола дош шийгара гӀаларча заседане дувца оттадача халкъа депутатий Заводской районни Совета исполкомо дар. Из дувцача хана хьагучадаьлар цу лоархӀамеча балла тӀара цӀенхашта кхоачамбоацараш, уж дӀалаххара тӀадерзадаь низъаш белгалдир.

Советий депутаташа, шоай статусах долча законага хьежжа шоай хаддамза тӀахьожа, цар предложенешка, заявленешка, жалобашка хьеж, къоастаде компетентни органашка дӀаяххьийт къахьегамхой письмош, уж къоастадара гӀулакх мишта лел хьож, хӀаьта, нагахьа санна эшаш хилча шоаш а дакъа лоац цу гӀулакха юкъе.

Укх тӀеххьарча дана дуккхача Советий исполкомаша хьавӀашагӀа а етт, тахка а тохк граждански жалобаш. Цу гӀулакха ерригга жалобаш йоагӀийоагӀаче тайпара боахамен социально-культурни гӀулакхий лоархӀоша дӀаекъ. Царех хӀара групе къаьстта белгалйоах граждански бокъонаш Ӏохьехкаеши социалистически законность телхаеши хиларах, наха эшарашка тӀагӀоллара мара дӀа ца хьожаю, дош ца детачох мара уж теркал ца деш хиларах йола жалобаш.

Цу тайпара хоржаш дӀаийсар наьха жалобаш дукха ца йоашаш г. Грозне Ленински, Заводской, Октябрьски райисполкомашка. Миттта хьежачул тӀехьагӀа гучадаьлар дукхагӀа йола жалобаш цу районашка нах чубаха цӀенош веча хьал тӀа хиларах, хий ца тоаш моттигаш нийсъяларах хьайна хилар. Цу Советий исполкомаша уж кхоачамбоацараш теркалдинзея уж дӀадаккхара шоай низаш тӀадахийтазен дергдац.

Жалобаш вӀашагӀтохаши къестешеи къаьстта боккха организацешкеи болх бир Советий исполкомашка СССР кердача Конституце проект юкъарча юкъагӀа. Предложенеш, заявленеш, жалобаш гулъю бюрош вӀашагӀъеххар ерригача Советашка. СССР Керттера Закон дувцача юкъагӀа даькха дукхагӀа дола письмош хьа ца долийташ къовстадир. Материалаш е ахча дӀадахийтанза ца доалаш дола вожаш белгалонаш а яь Ӏохьеххар, тӀехьагӀа тардаларга хьежжа къестадергдолаш.

Къахьегамхоша тӀадена леташ нийсен шоай ханахьеи къесталайтар дукха лоаттабеча тӀахьожаме хьинаре дакъа лоац социалистически законностеи общественни порядок лораярен дешашта йолча массазарча комиссеша. Цар декхарех цаӀ из да.

Теркалба боагӀаш бе Заводской, Гудермесски, Шелковской райисполкомашка вӀашагӀъеххача массазарча комиссей болх.

Цунца цхьана, хадакете а, къахьегамхой письмоша Советий исполкомаша болх во беш, предложенеш, заявленеш, жалобаш лерттӀа теркал ца еш, предложенеех, заявленеех, жалобех лаьца тӀайийна решенеш кхоачашъелга Ӏалаш ца деш йола моттигаш а нийслу. Из белгалдаьлар «Граждански предложенешка, заявленешка, жалобашка хьажара порядка хьакъехьа» 1968 шера 12 апреле СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ кхоачашдара практикех» дола дош дийцача Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета сессе тӀа.

Белггала аьлча, цу тӀа белгалдоаккх, граждански бокъонаш законо лорадеш дола хьаштеш телхадара, цӀаьна а жалобаш хьеш дола бахьанаш дӀадахара бонза барг мел боаца болх министерствашеи ведомствашеи, халкъа депутатий Советаша а цар исполнительни комитеташа а беш ца хилар. Предложенеш, заявленеш, жалобаш Ӏома а еш кийтъяьна материалех пайда кӀезига ец общественни производства эффективность дӀахо лакхъяра, пачхьалкхени къахьегамен дисциплине чӀоагӀъяра, доал ца хиларцеи хӀамах хурмат ца дарцеи лоаттабу къовсам чӀоагӀбара.

Жалобаш къаьстта дукха ух юрташ тоаяра, керда тӀаьш тохкареи хьоьна дараш тоадарей, наькъаш дахкара, юрташка газ электричествои чуйиллара дакъе кхоачамбоацараш долаш йолча Советски, Шалински, Урус-Мартановски, Грозненски, кхыча районашка бахача нахагара.

Районашкара летккъаш укх письмош дикка кӀезигде йиш яр, нагахьа санна боахамий кулгалхоша граждански предложенеш, заявленеш, жалобаш шоаш болча метте дикагӀа теркалйоре.

Цу дакъе дукха хӀамош де йиш йолаш я советски органаш. Теркалъе йоагӀа Гудермесски района халкъа депутатий Супорова - Юртовски юрта Совета исполкома балха опыт. Масала, исполкомо хийч е яь шийз здане чу хьалтехай стенд: «Заявленешцеи жалобашцеи хьаино тӀаваха веза». Цу тӀа цӀераш яьхай юртарча дукхача наха хьашт дола моллагӀа хьадда дешаш къестаделга тӀадиллача учреждений. Заявленей образецаш, царца кила дезача документий перечень я. Дагалаьцача цу тайпарча хӀамо ха кӀезига кхоач граждански а юрта исполкома болхлой а.

Къахьегамхой письмоша беш бола болх лоархӀаме хилар хьадьокх, Владимир Ильич Ленина, мукъа ха геттара кӀезига йолаш ше хиннаволлашехьа а, граждански предложенешцеи письмошцеи беча балха чӀоагӀа лоархӀам бьхиларо, цу дакъера бюрократизми йоакинтех дӀаякхара, граждански бокъонаш чӀоагӀагӀа лоравра тӀадерзадаь гӀулакхаш чакхдаьха хиларо.

В. МАРЗИЕВ,
Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета организацин инструктор.

ЖУРНАЛА АРГӀАНАРА НОМЕР

Дикача къахьегама хьоьхамашца накъадера советски халкъ Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача денна. Толамца кхоачашйир цо цӀей сийна тӀайийца социалистически декхараш. Цу коталонашка мишта кхьачаб дувцаш дукха материалаш я «Сельские зори» яхача журнала аргӀанарча ноябрь бетта араяьнначча номера тӀа кепатеха.

Кхаш леладерий, механизаторий, юртбоахама специалистий теркам тӀаозаргболаш я «Ипатовцаша дӀадоладаьр — массане а хьаллаьцад» яха баш йола КПСС Ставропольски крайкома хьалхарча секретара М. Горбачева язьяь статья. Кхе бола ялаташ чуэцара технологех, цо шоай края колхозаштеи совхозаштеи баьча пайдах дувц автора.

«Цхьан дезаде» яхача подборкана кӀал кепатеха материалаш Къилбаседа Кавказе дахача доккхийчеи эӀамигачеи къоммий экономика, культура дегӀаахарах дувцаш я. КӀоарга чулоацам болаш я цу хьакъехьа Дагестански АССР Хасавюртовски района «Курушский» совхоза отделене управляюще Социалистически Къахьегама Турпала С. Р. Кужеева, Урус - Мартановски района «Горец» совхоза доярка СССР Лаккхехьарча Совета депутата М. С. Умхаджиева, Къилбаседа - ХӀирий АССР Кировски района «Кавказ» яхача колхоза бригадира, РСФСР заслуженни механизатора Д. Е. Накусова, Чечей-Балкхарой АССР Урвански района Ленина цӀерагӀча колхоза механизированни звенона кулгалдеча А. К. Арамисова язьяь статьяш.

«Дагестанский сельскохозяйственный» яхача статья тӀа цун автора института ректора, профессора М. Джамбулатова дувц шоай институтах, цига лужа знаеех.

Цу тайпара кӀоарга чулоацам болаш йийшача боккха пайда лургболаш кхы а дукха материалаш я журнала аргӀанарча ноябрь бетта араяьнначча номер тӀа.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала корреспондент.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МЕХКДАЬТТАЙ МЕХКДАЬТТА-ХИМИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленность дегІайоллаеча доккхий гІуллакхаш карагІдуьйларахи общественни балха хьнаре декъа дацарахи Нохч-ГІалгІайн АССР мехкдаьттан мехкдаьтта-химически промышленноста заслуженни деятель яха сийлен цІи ойла:

Данилов Виталий Ивановичa — «Севкавнефтегазопереработка» цІача объединене № 2 йолча технологически цеха вокхагІволча оператора.

Детистова Валентина Федоровнина — А. Шерипова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоккхуча завода лабораторе начальнике.

Кочкина Людмила Яковлевнина — Н. Анисимова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоккхуча завода центральни лабораторе начальника заместитела.

Кимаев Муьнади Мовсаровича — В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоккхуча завода вокхагІволча оператора.

Кисалев Петр Тимофеевича — Н. Анисимова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоккхуча завода вокхагІволча оператора.

Мамаев Маулет Абдулхажиевича — СССР 50 шу дизаре цІерагІча Грозненски химзавода слесара.

Нацушалиев Исса Хасиевича — «Малгобекнефть» цІача мехкдаьттан газ йоккхуча управлене скважинийн капитальни ремонт еча бурильщика.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный,
1977 шу, 4 ноябрь.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

СОЦАМАШ КАЬХАТА ТІА ДУС

Шовзткъа коммунист ю «Малгобекский» совхоза партийни организаце. Парте Устава дІадехкачи тайнара дисциплина йолаш, балха тІа а вахаре а шайгара дика хьокхам луш, дог-цІенача гІуллакхана а бакъдолчи дешана а хьалхалла къахьегачи наха везийташ, уж шийна тІехьабаха, хьалхашка латта деккараш кхоачашдара оарцагІбаха вІаштІехьдоалаш хІара коммунист хилча бокха низ ба из.

Фу даьд совхоза партийни бюро коммунисташ цу цІйсача наькъа тІа бахара, вІаштІехьдовлий совхоза коммунистий Устава белгалдаьха декхараш дизза кхоачашде, шоашта а Даьхенна а хьалхашка цІийбала ца безаш боахаме де лаьрхІар чакхдаккха?

Тахан латтача гІуллакхех из царна карагІдовл ала йиш яц. Цунна тешал ду боахама укх шерарча балха хьокхамаша. Совхозо кхоачашдаьдац иллаташ хьувкъадара декхараш. Цудухьа паччахьалкхенна дІадениадац 500 тонн мара ялат, планах 750 тонн езаш хиннача, тенараш дІадалара план кхоачашьяьна 23 процент мара. 300 гектара тІа дІаегІа комсаш я совхозе, царех кхо бІаь хьатІадоагІача шера планах хьувкъам бала безараш а йолаш. ЛерттІа оасар де, молхаш тоха, кхы эша Іуналл де вІаштІехьа ца далар бахьан долаш вочча хьале я совхоза комсаш, хІаьта 58 гектара тІара яраш геттара яйна дІаьньний. ВІаштІехьдаьннадац укказа агротехнически дикагІйолча ханашка гурахьа дув вІлаташ дІаде, зябь аха. Чуйица яьннаш хьажкІаш.

Алхха цхьан совхоза детта доахан леладеча ферна коллективо кхоачашду шурен дулхи даккхара а уж паччахьалкхенга доккара а декхараш. Укхаза а планал дукха дукхагІа ба уж продукташ ахарга дІабаха мах. Тахханалца Іаьа кийчо яьац совхоза доахан, хьаккарч, жа латтача моттигашка. Геттара во латт совхозе къонача боахама эша гІишлош хьальяра гІулакх...

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараши цар бахьанаши гучадовлаш, уж дІадахара наькъаш белгалдоахаш, партийни бюрона цІенхаштта критика еш чекхъьлар укхаза хинна совхоза коммунистий отчетно-хоржамий собрани а.

— ХІара собрание дувц совхоза болх тоабара дош, — аьлар божа бетташ йолча Пешхоева Нинас, — тІакйду кхоачамбоацараш дІадахара тІедерзаньь дика соцамаш. Цхьабакъда уж кхоачашдац. Цудухьа де лаьрхІар чакх ца доаккхаш дус, боахама гІуллакхаш тоалац. ВІарччача аьхки сагг хиннарац тха ферме Іаьа кийчо яра йоакхо еш. Дена Іа хьатІакхаьчад, доахан латта моттигаш тоаьыц, йІоахьаьыц. ХІаьз совхоза а райоа а кулгалхой каст-каста боагІа ферме Іаьа кийчо хІана яьыц ала. ГІуллакхаш лерттІа хургдар ший ханнахьа цу деша йоакхо аьнларе, цу хьакъехьара партийни собраней а партбюро а соцамаш кхоачашдара ханнахьа оарцагІбьинабаларе...

— ЛерттІа вІаштІехьдаьха хьайаш а дукха къахьегам а эшаш гІулакх да хьаккарч кхехр, — аьлар хьакхарч лелаеш йолча Т. М. Иножаевас. — Цхьаькха тайпара Іана кийчо яьац укх шера тха ферме. ЗІамигача хурскашта дІайха хий эц. Кхыметтел из дІоахде моттиг яц тхо йолча. Болх беш яц котельни. Тахханалца кІезига йоакхо ю совхозе болх берашта эша хьалаш вІаштІехьдахара а. Кхыметтел мальк эша а дика гаьна МагІалбике даха деза тха. Тхо дахача моттиге хьаергьа яха ларек вІаьла а хьайлла йоаллаш яц. Сона лов дІахо йодача хана совхоза партийни бюрос цу дешаа дукхагІа йоакхо яр.

— Сона хетачох, дІахо болх тоабара эттара хьалха де деар — керттерчен юкъерчен специалистий, боахама тайп-тайпарча доакъой кулгалхой дисциплина тоелта да, — аьлар Доламоарча юрта Совета исполкома председатела У. Д. Гуноева. — Уж декхарийла ба шоаех тийша, шоашка дІаеннача моттига бизза дай хила. Шендаь юкъера дІадаккха деза болх беча моттигашка къаракъаш мелилга. Царна бІарахьеж болхлой. ХІаравар ва «хьанехка ер де дезар, цо из даьдаце» яхаш. Дукха да вай воаш хьаде йиш а йолаш ца деш латтараш. Цун уйла е еза эггара хьалха вай, коммунисташа. Ер ишта хила деза, ер ишта де деза вай яхарах хьабала пайда бац, цу даькъе вай воаш хьокхам луш ца хилча. Хьа а баькка арахьарча наха дергдац вайна эшар.

Иштта, керттерча даькъе балха а къахьегама а дисциплина чІоагІъе езилга дар коммунисташа — шоллагІча отделене агронома А. Г. Эрсиноева, совхоза керттерча ветеринарни лоро И. С. Батыжева, керттерча инженера С. З. Картоева, керттерча агронома Ш. М. Исраилова, кхыбараша собрание даь къамаьлаш а. Цар белгалдаьккхар болх хьабе техника кхоачам боллаш ца хилар, йолаш яр а дІаоттаен тоаен моттигаш ца хилар, агрокультура лоха хилар, дуккхачар дисциплина лоха хилар, болхлошта эша вахара а салаІара а хьалаш вІаштІехьдаьха ца хилар, моллагІа дІадоладаь дика гІулакх дІачаех ца доакххаш юкъагІа дусаш хилар. Иштта кхы дІахо а.

Ала йиш яц партийни бюро совхоза гІулакхаш тоадар дуьхьа цхьаккха терко еш яц, аьнна. Отчета чуйоагІача хана ийс партийни собрани а 11 бюро заседани а хиннай совхозе. Царех хІаранахьа хІана даь дьнна дийцад совхоза болх тоабара тайп-тайпара дешаш, тІанйдаьд дика соцамаш. Бакъда уж кхоачашдара лерттІа тІахьожам хиннабац. Цудухьа уж решенеш керттерча даькъе каьхата тІа йисай, чакхдаккха лаьрхІар чакхдаьккхадац. Е цунах боагІача боараме цхьаккха сагагара бехктокхам хьа а бийлабац.

Масала, Іаьа кийчо яра дош партийни собрание санна бюро заседание а шозза дийцад. Из кийчо чакхъяккхара ханаш белгалйоахаш, цу деша бехктокхаме бола нах белгалбеш соцамаш тІаьийпад. Ший ханнахьа Іа хьакхаьчад, хІаьта совхоза фермашка Іай лаьйбаш кхабара кийчо ца еш йисай. Иштта да гІуллакхаш боахама кхыча доакъошка а.

Цо гойт, собрание белгал мадаккхара, совхоза коллективо шийна хьалхашка латта деккараш дизза кхоачаш ца дара, из дукххача хана деиз тІехьаьосаш хилара, тахан а цун балха иштта дукха кхоачамбоацараш хилара керттерча бахьанех цаІ — шоай а лакхехьарча органий а соцамаш кхоачашдара партийни бюрос боагІаш бола тІахьожам ца лоаттабаьлга долга, цу даькъе шоашкара хьокхам тела безаш бола коммунисташ а ледарло гойташ болга.

Из бахьдеш дар собрание къамаьл даьча КПСС горкома секретара И. Л. Гиркева дайцар а: «Оаха парте горкоме алхха бюро заседанешка кхоза дийцад фермашка ханнахьа Іана кийчо яра дош, — аьлар цо. Белгалдаьхад цу гІулакха де дезараш. ХІаьз диазлагІа дувца из дош кийчдеш а да тхо!».

Цо цІаькха а хьахьокх МагІалбинерча цхьайолча партийни организацей балха а царна кулгалдара а стиль эргаьккха тоае езаш хилар.

Белгалдаьха цІенхашттара кхоачамбоацараш сихагІа дІадахара а совхоза партийни организаце беррига болх дІахо тоабара а тІаберзабаь соцам тІаийцар собрание.

А. БАСИЕВ.

ВАХАРА КЕРТТЕРА ЗАКОН ІОМАДУ

Пропагандистех дола дувцараш

«...Дукхача шерашка пропагандистки болх хьнар гойташ тешавеи барах КПСС Нохч-ГІалгІай обкомага декхар долда церудни гІишлон материалаш йоахачен уж чакхйоахачен Карабулакски завода планово-экономически отдела начальник Горчханов Исраида Аюп парте Нохч-ГІалгІай обкома политически дешара ЦІен Сийлен улга тІа дІаязве...».

Уж мугІараш КПСС Сунженски райкома бюрос яьча решене тІара Іодийшача Аюпах кхета а ахычарна цун балха опыт йовзийта а безам хилар са.

«Социализми къахьегами» яха проблема Іомвеча экономически школа пропагандист ва Горчханов Аюп. Тхьаь сагах латтача цун ладувгІархой группаца бараш завода керттерча балха участкашка къахьегаш, юкъера а юкъера специальни а дешар дийша болхлой, инженерно-техническа болхлой ба. КхоалагІа шу да из тема ладувгІархоша Іомаю.

— «Социализми къахьегами» яха тема Іомае дІайолаеш, — йоах пропагандиста ше, — оаха тхоашта хьалхашка декхар оттадир эггара хьалха тхоай предприяте экономика йовза, производства эффективность, продукце дикал лакхъергйоле ваькъеш яха. Ишта до иттлагІча пятилеткe парте вайна хьалхашка оттадаь керттера декхараш. — ШоллагІа-дале, — дуиц дІахо Горчханова, — къахьегамхошта политически, къахьегамен, нровственнии кхетам балара болх цхьана тарбеш бе аьна идеологически болхлошта хьалхашка оттадаь декхар а дидалийтац из. Наькха сакхетач лакхбарга хьежжа хул цар къахьегама толамаш а производствашa дола творчески гІуллакх а.

Мишта карагІдоал пропагандиста шийна хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде?

Карабулакера жагІан продукци йоакххен из чакхйоахен завод республика тІехьаюсача предприятешта юкъе йолаш хьайоагІа массехх шу дар. Пропагандист, ше экономист хиларга хьежжа, духтІавала хьож цун баьаьва. Предприяте болх юхатетташ бар технически база эсала хиларо, биззача низагІа болх бе торо хилацар завода, болхлой кадраш каст-каста хувцалар, арахецача продукце ассортимент а цун дикал а кІезига хилар, оборудованех бизза пайда эцара болхлой технически говзал лоха хилар, иштта кхыча бахьанех. Уж бахьанаш а, кхоачамбоацараш дІадахара хьакъехьа дола шийна хетараш а пропагандиста дувца оттаду предприяте производственни совещанешка а партийни бюро заседанешка а. Болхлой активаца цхьана пропагандиста никъ лох завод пайда беш хилийтара. Керттерча даькъе Горчханова а болхлошта а хетачох, цуйна дола дІоагІа продукце дикали ассортименти лакхъяр, предприяте технически Іалашо тоаяр, йолаш йолча мощностех дикагІа пайда эцар.

Цхьабакъда из деррига нахах тийша да. Царна юкъе цу лостамагІа кхетама болх бар шийна хьатІаэц цо, завода директорца Тонкогубов Иван Александровичаца дага а ваьле.

ДІалахача дешара шера цу лостамагІа пропагандиста нахаца баьча кхетама балхо, предприяте экономика кІоаргга Іомаеш чакхъьхача заняташа гІо дир коллектива шийна хьалхашка латта декхараш кхоачашдирга из нийсара. Продукцеи реализаци кра итт бетта план 107 процент кхоачашйир заводи коллективо, ялх процент лакхъеаяр балхе оасарле. Предприяти болх бе йоаллежача хана деиз из хинна хІама да из.

ХІанз ших тайпа продукци арахец заводо, хьалда ши тайпа мара ца хиннача. Дикал лакхъьларча дувзадения дукхагІа хоатташ а дІайеш я из. Шин франкегІа бола жагІа, шин франкегІа йоле гІум, кьта жагІа 80 процент хилла бар вай республика гІишлон индустре хьошташка дІабода, юхебисар — Астраханерчи Элистерчи потребителаша дІакхухь.

Продукци дукхагІа хоатташ дІанйарца дувзадения алсамдаьнад болхлой алапеш а. Цудухьа болхлой каст-каста хувцабалара дош а ши-шегІа дІадаьнад.

Заводе со хиннача дийнаьь шоай аргІанара заняти еш бар школа ладувгІархой. Дешара шу доладелча деиз кхоалагІа заняти яр цар из. Хьалхарча заняте «КПСС XXV съезда решенеш, иттлагІча пятилетка декхараш кхоачашдара, Сийлахьбоккхача Октябра 60 шу дизарна юбилеи даха ма-доаггІара накъадахара тІехьа деррагача халкъо лоаттабу къовсам» яха тема Іомаеш хиннаб ладувгІархой. ШоллагІча заняте деиз дІадоладаьд цар КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета аргІан йоацача ворхІагІча сессе материалаши цига тІаийца вай паччахьалкхен керда Конституци Іомаелга.

«СССР керда Конституци — коммунизм хьаьъра ниэ бола герз» яхача темах заняти ше дІайолаеш, пропагандиста ладувгІархой новкъосталла кердадаьккхар хьалха чакхъьннача заняте Іомадьяр. ЛадувгІархоша школа кулгалхочун хаттарашта луча жопех белгала дар заняте тема цар дика кхеташ хилар. Къаьстта чулоацам болаш а дувцача деша дика маІан деш я дар ладувгІархоша кадраш кийчъяра йолча инженера Басиева Тамара Аполовнас, технологически оборудованена ремонт еча слесараша, производстве хьалхалаттарахчи Мореев Василий Александровича, Полушкин Александр Викторовича, Колодезный Виктор Александровича, кхыбараша даь къамаьлаш.

Цар даьча къамаьла итог а еш керда тема яьха воалу пропагандист. Кердача Конституце проект хьалха деиз ладувгІархошта йовзаш хилара дешара терко а еш цун статьяй керттера чулоацам белгалбеш къамаьл ду цо. Белгалду вай общества хьаьчча социализмо Марксех, Энгельсех, Ленинех сийлахь-йоккхча уйлаш чулоацаш хилар, 1936 шера дола советски общества вахаре хиннa керттера социально-экономически хувцамаш, коммунизмага вай дугача дегІаеача социализма керттера башхалонаш, СССР керда Конституци марксизм-ленинизм творчески дегІакхуьлоча юкъедихьа доккха даькъа хилар, иштта дІахо а.

— 1936 шерага диллача, вай мехкa экономике дукхагІа торо я бахача наькха тайп-тайпара хьашташ дикагІа кхоачашдара. Цу тІа лакхбеннаб наьа юкъера общественни гІуллакхаш къестадечара советски сага лоархІам. Сага хьалхашка кхы а доккхагІа, бехктокхамегІа декхараш уттаду общества. Цудухьа кердача Конституце тІа гражданий бокъонаши декхараши вІаши айхха бувзам болаш да.

— Керда тІаийца Конституци — вай вахара Керттера Закон, советски наьха къахьегамен общественно-политически хьнар айдеш дола документ хилар кхета а деш. ХІара советски саг из дика довзаш я цо дІадехар кхоачашдеш а хила веза. Коммунистически дог-уйла йолаш хилар, хьнаре къахьегар, дика дешар, советски общества вахар дегІакхувлача дизза даькъа лацар — иштта да керттерча даькъе цо вайгара дІадехар,— чакхдоаккх ший къамаьл пропагандиста.

Мишта даьлар а ца ховш ши сахьат чаккдоал. Горчханов Аюпа къамаьлага чІоагІа хьашт долаш ладийгІа, шоай кхоанен вахарах бІубенна болаш дІаьхьа къаст ладувгІархой.

• **С. ШАДИЕВ.**

СУРТА ТІА: пропагандист А. И. Горчханов.

И. ПЛИЕВА сурт.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Хьнаре болх беш я Сумгаитски синтетически каучука заводе массазара производственни совещани. Цунна чубоагІа производства новатораш, социалистически яхье хьалхалаттараш, предприяте производственни а экономически а службай викалаш. Цо къестаду къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхара, керда техникен технологически процессаши балха юкъекхувлара, гонахьара Іалам лорадара, завод перспективни дегІайоалаяра дешаш. ХІанз производственни совещане членаш предприяти эргаяккхара хьакъехьара рекомендацеш кийчъеш ба. Из гІулакх чакхдаккхаро торо хулийтаргья пхьайтталагІа пятилетка чакхйоаллаш продукци кхоаза дукхагІа хилийта.

СУРТА ТІА: производственни совещане членаш бедал лоаттаеча кердача хранилищага хьожаш ба из болх бе йолалийталехьа. Аьрдехьара аьттехьа: Ю. Золотухин, А. Шейдаев, И. Зейналов, совещане председатель М. Агаев, А. Бабаев, Р. Елизарова, В. Крашенникова.

О. ЛИТВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА V ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

САГА ДАГАРДАР ТЕРКАЛДЕШ ХИЛЧА

(Атеистически кхетам балара балха опытацара)

Коммунистически хьисапе дуне довзийта вІаштІехьдаргдац наькха сикхетам чура шарча замах юхедиса во гІуллакхаш, цу даькъе дынца дувзадения чудесса харцдараш а, дІа ца даьхача. Цу балха тІа лоархІаме лостам ба Іилма-атеистически кхетам балар. Цу балха цІенхаштта уйла тІайохийт республикански медицински училище.

Укх ворхІ шера администраце, партийни профсоюзни организаце инициативагІа, генетикан биологен преподаватель К. Н. Немзер керте а волаш, училище болх беш я атеизма дешашта йола совет. Цуница ба бе-беча къамех бола преподавателаши лораши.

Совета балха лостамех цаІ ба балхаца юззаенна йоацача хана атеистически кхетам балар. Цу гІулакха кхаь шера перспективни тематически план оттаьй. Цул совгІа, сентябре, цун бокъонца эшарга хьежжа, дешара кхоарча шера план оттаю. Цу тІа белгалъю шийна хьашт хиларга хьежжа группо дІатІаэна фиш йола атеистически темаш. Уж планаш дешархой ханайн, цар дешара кийчо, къамал теркал а деш уттаю.

Масала, организационни балха тІа атеистически кхетам балара дешашта опыт дІа-хьа ю классни кулгалхоша, классни кулгалхоштен общежите воспитателаштен методически новкъостал ду атеистически мероприятеш белгалъяран чакхъяхаран.

Политически дешара гІуллакха а иштта дукха бе-бе материалаш белгалъю. Царна юкъе я «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа еш йола атеистически пропаганда дІадо эргаьккха тоаяра», «Хаттарийн жопийн сайре вІашагІйоллари чакхъяккхари (вІашагІтехача дешаех лаьца певгазет арахецар)», «Коммунизми дын» яха темаш а йолаш, КПСС XXV съезда хетаяь Іилма-теоретически конференци вІашагІйоллари чакхъяккхари» санна яраш а.

Атеистически пропагандапа юкъе йоккха моттиг дІалоац ленински тематико меттел. Моттигерча дешаша а: «Ленински халкъий доттагІала политика толари ислама позиции», «Ислам — Нохч-ГІалгІайчен территоре тІа», «Ислами кхалсаги», «Республика территоре тІа хьуяза мурдий тоабаш». Цу материалашка дукха я пайдане факташ, училища башхалонаш теркалъю.

Укх ях шера училище ханханнахьа чакхдоах «Атеиста ди». Совета члена, библиотекара М. С. Чахкиевас училишерча радио чу гІолла передачаш ю. Группашка лекцеш еш, докладаш ю, диафильмаш гойт, беседаш ю, журналаш тІарен газеташ тІарея статьяш еш.

Училища общественни профессей университете, преподавателa Александра Ильиничнa Качан кулгалхо а йолаш, болх беш я тематически лектори. 32 саг ва цунна юкъе. Лекторe членаша шоаш кийчъю рефераташ, докладаш. Тексташ чІоагІъяь яьнчул тІехьагІа лекторашa-атеисташа беседаши докладаши ю училищe меттел, больницашка а, фельдшерски акушерски пункташка а.

Белгалдоалаш хІама да, хьалха хиннача дукххача лектораша-атеисташа шоаш училища чакхъяьккха баьннчул тІехьагІа дІахо а атеистически знанешта нала юкъе чІоагІагІа пропаганда еш хилар. Масала, яз йистеьккхача Ибрагимова каст-каста Заводской районе лекци еш — «Ислами дынага диллача цун маІанн», Фарфонова Верас — «Кераста ды хьахилар» яхача темах лаьца.

Балхаца юззаенна йоацача хана дешархошта атеистически кхетам луча формаех цаІ — тематически сайренаш конференцеш яр. Алхха укх тІехьарча хана хиннай укхаза «Коммунизми дын», «Сага кхетам толар» яхараш санна йола Іилма-атеистически конференцеш.

Хьайда масалаш а кхувлаш, дешархоша хьахьекхар реанимацe даькъе Іилма толар (организм дийнъялар). Белгалъяьча, Дай-мехка тІема инвалидий госпитале РСФСР заслуженни лоро Перестенко Максим Иванович дика кайоалаш дІадоах «пхьагалр бордь», «бераза бага», тоаьа тІодаш, маьженаш, кхаммачахь хоттаяр, кхидараш санна дола эйпаш. Хургболча фельдшерий, акушерий, медицински сестрай дог теш, чІоагІен кІоарген знанеш йолаш волча сага мира Іилама низаш эшадулургдоацилгах.

Цу цхьан ханна дин цІейши обрядаши (эрсий мархаш, Іиса пайхьмар вань ди, бусалба наьла мархаш, къыдола цІейш) леладаро наьха могашала доккха зе ду. Духьал цу деннина Іазап хул дуккхачарга сов дукха хІама даьах, е мохалла гІоарал довраз. Цудухьа массаза а, цІейш дезду денош гаргакхачача хана е уж дездаь даьначул тІехьагІа леладу кера лазарий дола нах дукхагІа хилар, къаьстта а ха иха нахи бераши.

— Цу тайпара цІейш хьатІакхоачача хана, — йоах Клара Айзиковна Немзера, — дына духьалара пропаганда чІоагІагІа ю оаха.

Аудиторешка, больницашка, медицински учрежденешка каст-кастагІа еша йоалу лекцеш: «Іилма — сердало, ды — боадо», «Сага психика къайлагІара хІамаш», гипноза сеанс а гойташ. «Искусствой дын» яхаш сайра хилар общежите. «Москвана юхе Мытище чай малар» яха Перова, «Курски губернена крестни ход» яха Репина, «Йокъал» яха Мясоедова картинаш а гойташ, дешархоша дийцар ды лелабеча наьха моттийта гІулакхаш, дын реакционни маІан хьагучвдоахар. Сайре Маяковске, Багрицке, Суркова произведенеш а ешаш чакхъяьлар.

Дына духьалара пропаганда къаьстта чІоагІъелар училище КПСС Нохч-ГІалгІай обкома X-гІен V-гІен (1977 ш.) пленумаш хиннaчул тІехьагІа. Цига социологически анкета оттаьй, керда деша хьачуийцарий эррагача группашка шерра-шера анкетировани ю. Хьахинараш совете вІашагІа я тох, дувца а дувц. Уж — атеистически балха юкхьанцара материал.

Дешархоша шоаш дикен хозея кийчъю гойтара агитаци. Арахец «Дына хьакъехьа», «Тамашаши харц уйлаши» яха стенд, «Атеист», «Атеистически калейдоскоп» яха пенгазеташ, бетта-бетта арадувл «Атеиста календарь» яха журнал. «Боадонна духьала», «Іилмен дын» яха альбомаш, «Хьахатта — атеисташ жоп лу» яха стенд.

Кераста а бусалба а дыний тайп-тайпара тоабаш я вай республика территоре тІа. Царех дукххаяраш кагирхой шоашта юкъеоза гІерт.

ЗІамига йолча хана пхьарс лозабаь хиннаб Тания яхача йиІига. Ший ханнарча бераша из бахьан долаш футтаръеш хиннай из. Цунах чІоагГІа бохам баьнниаб Таняна. Из теркалдаьд баптисташа. Шоай тоабах дІаккхетилга дувцаш хиннад цар йиІигига, кхычаргахьарча бохамах дала лораергьа хьо яхаш из теша а еш. Тоабанхоша сатийна йитаяи йиІиг кхыметтел Таня медучилище деша яхача а. ХІаьта общественность, керттерча даькъе училишера атеисташ, юкъегІертачул а хІаьта иштта наьз чІоагГІа оарцагІъьннaчул а тІехьагІа мара тоабанхой тІехьара дІабаха магаяар.

Дына духьала еча пропаганде къаьстта боккхача лоархІаме ба дешархошца беш бола индивидуальни болх. Цхьа классени кулгалхочо Лесная Зара Ивановнана гучадаьлар, цхьа дешархо дын къамаьл тІадола письмо хьатІаяздеш йоллаш хилар. Гудермесера дена хиннад из письмо йиІига даьшка. Вешта, цигара духхьашха бена «дына хьехам» хинна Іийнабац из, цудухьа цу хІаман уйлае мегаргъяр' города общественносто.

Доккхий дихаш хургде яхаш хиннад письмо тІа, нагахьа санна из деба а даь ийс адресагІа дІа-юха дохьийте. Цу цхьан ханна доккха во йоагІаргда яьхад цу тІа, нагахьа санна шоашта тІаллила из гІуллакх кхоачаш ца даьрашка. Кхоачашдаро йилла ха 14 ди хиннад.

Из дола хІама совета председатела Немзер Клара Айзиковнана дІедийцад Зара Ивановнас. Ше цхьаь йолча къамаьл даьд йиІигаца, тоабанхоша леладеча гІуллакха маІан фудн къаьстта а дезаша' сагогон гІайгІен къаьчача хана (хІаьта цу дезалара вокхагІволча веший сесаг дІоахха хиннай) цар из сендухьа леладун дІахайтал нунна.

Шийга дийцачох тийша а тийша, йоІо атеисташка дІадениад письмо. Ши кІира дІадаьннад. Е дешархочоа а, е цун дезала а цхьаккха тайпа водар кхы тІаденадац. ЙоІ ше раьзе я йолаш, цо дакъе а лоацаш совето группашца дувцаш чакхдаьккхад письмо. Цул тІехьагІа диспут хьй», «Малав хьа бокъонца вола доттагІа, новкъост, воша». ДІа-хьа а эшаш, массане а къамаьлаш деча хана гучаьнпай дын лелаберий харцо, уйзара боахаши кхерам тІатувлаши цар леладу бІеха гІуллакхаш. Дына духьала кхыйола коммунистически морала факташ.

Индивидуальни болх бар баьхан долаш тоабанхой бера хьаьккхтай дыно кхетамах тувлаьь нана а йолаш хинна Кода Люда. Коллективо хІара ления беш кхаь шерах ах шерах йоІаца дукхха болх барах, хадданза йоакхо ярах, дагарчох сакхуваш хиларах лийрхІар кхоачаш хиннад.

Хьинар дола лектор-атеист а хинна дІайолаенна Люда, группа комсоргалла хержай из. Дика чакхъяьккхай цо училища, санфельдшера диплом хьа а яйца, хІанз Каргалински больнице болх беш я из.

Маьре а яха, воІ кхевеш я. Керда дикахетараши йоакхо е езаш дола хІамаши хьахиннад. Цхьабакъда Людайна массаза а ший дезагІа дола цІа хетаргда училищех ше цигара хьайцача хозача гІулакхашца.

— Тхо дог тийша да, — йоах Клара Айзиковнас, — нагахьа санна хІаьачул тІехьагІа дыно тувлаваь саг шийна ниьслой Людас из теркал ца веш вутаргвоацилгах, дын тІоданица юкъера из хьаваккха хьожаргйолгах.

Къахьегаме, Іилме, искусстве доккхий толамаш даьхача нахаца цхьана кхы а ба вайна дІахьалхашкахьа дахара новкъарле еш, дІадаьннача къаьнарча, зуламеча гІулакхех тувсалуш бола нах. Уж ширдаьнна гІуллакхаш кІеззигача нахе мара ца леладой а, вайна юкъера дІа ца дала гІерташ да, цудухьа декхарийла да вай царех бакъдар дувца, цар реакционни чулоацам хьабелла, хІанз аьлча цар дохьаж вай кагирхой хьаь чу дола. Цудухьа Іалаьмате хала а чІоагГІа эшаш а болх ба атеистически кхетам балар. Медицински училищерча атеизма дешашта йолча совета гІулакхаш къоабалден массе оагІорахьара хоастаден догІаш да.

И. МЕРЖОЕВ,
обласпрофа инструктор.

ХЬАЙБАШ ЛАЗАРЕХ ЛОРАДАР ДУХЬА

Цхьа бутти ах бутти ха мара йисаяц шу чакхдала. Доккхий а бехктокхаме а декхараш да цу юкъа республика юрта боахама къахьегамхоша кхоачашде дезараш. Иштта, хоза дарра, укх шера паччахьалкхенга 36 эзар тонн дулх, 84,5 эзар тонн шура, 78 миллион фуь, 4300 тонн тха доккха социалистически декхар тІаийцад республика хьайбаш леладераша. ХІаьта, ала деза, шоаш тІаийцача декхарех дика лоархІабеш уж хьа а боагІа. Иштта, паччахьалкхенга тха фуаш доккхара шера план хенал дуккха хьалха кхоачашъе карагІдаьннад царна. Толамца кхоачашъеш хьабоагІа шура йоккхара хІара бетта планаш а. Къаьстта дика хьоккамаш гойташ къахьег укх юбилейни шера Наурски, Шелковской, Грозненски, Ачхой-Мартановски, Шалински районий колхозий совхозий фермай болхлоша.

Толамаш во дац. ХІаьта а шура, дулх доккхара тІаийца декхараш кхоачашделга бисача шин бетта хьайбаш леладераша бергбола балхах тийша да. Беррига низ, теркам тІабахийта безаргба доахан ноябри декабри бетташка тайп-тайпарча лазарех лорадара, уж унахцІена хилийтара. Из гІулакх атта кхоачашдулургда хьайбаш ший ханнахьа профилактика еш леладой. Цудухьа республика зооветспециалисташта хІанз хьалхашка латтача керттерча декхарех цаІ да колхозий, совхозий, бахаш болча наьха доалахьа долча деррагача хьайбашта гурахьен Іайн цамогаш из хилийтар духьа маьхий тохар, ха дІа а ца йохийташ де деза кхыдола профилактически гІулакх дар.

ХІанз республика дукхагІдолча боахамашка чусоцадаь дІаоттадаьд хьайбаш. Царех цхьадараш лоамашка доажадаь цІадоаладаь да. Уж лоамашка дІадигалехьа бІаьстан юкхье профилактикана маьхий теха, е езаш хинна кхы тайпа обработка яь да. Цу хана деиз ах шу гаргга ха дІаяхай. Яьхиначча привнакай. техача молхай лазарнашта духьалонтара низ дІабаьннаб цу юкъа. Из бахьан долаш лоамашкара цІадоаладаь хьайбаш а, эпизоотически планага хьежжа, наканьа привнака яьчул тІехьагІа мара чусоцаде йиш яц.

Хьайбаш цамогарех лорадар духьа ю профилактика ноябрь бутт юкъекхачалехьа яь яьха еза. Цу гІулакхо бІаьсти тІакхаьчалца йолча юкъа лорадергда хьайбаш инфекционни а инвазионни а лазарех. ХІаьта цамогаш ца хилча хьайбаша лу продукци а дукхагІа хургья.

Доахан чусоцалеши чусоцадаьнчул тІехьагІен фашкаргех, хІаьта жа гирзах лорадара дикa хургда лаьрхІа йолча молхаца обработка яр. Цул совгІа геттара дика хургда чусоцаду хьайбаш дина цІенаьь, дІаьхдена бергаш лоаьдаь дІаоттадича.

Дика тоаьь, йохьаь хила еза хьайбай помещенеш. Гурахьа, Іан замалахьа тІа тхов боацаш яра, е помещенешка кІалхьарцар ца деш хоттала лоаттадеш, ханнахьа цІеп ца деш леладеш хилча пехкашта, е некробациллез яха лазар кхет хьайбашта. Цу тайпара лазараш кхийтта хьайбаш дерзадеш леладеча тІехь тІайоагІача хана пайда лургхилара сатувса а дезац. ЙоагІа йоакхо а ца еш леладар бахьан долаш некробациллез яха лазар кхийтар Шалински района Куйбышева цІерагІча колхоза, «Автуринский» совхоза, Веденски района Ленина цІерагІча, Сунженски района ХХ-ча партсъезда цІерагІча колхозий цхьадолча хьайбашта.

Цу тайпара, йоаккха продукци лох а ца еш, юкъерд а ца дувлийташ хьайбаш Іанцара даха безам бале, уж йІайхара помещенешца, дикача доакъарна ІалашдараІ совгІа царна гурахьен Іайн хулача лазарех лорадар духьа лаьрхІа йолча молхашца профилактика е еза ший ханнахьа.

Б. ДИКАЕВ,
Нохч-ГІалгІай НИВС-а Іилман болхло, ветеринарни Іилмай кандидат.

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

БОЛГАРИ. Софиерча центральни майда тІа хилар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаь — къахьегамхой демонстраци.

СУРТА ТІА: Софие цІей дездеча хана.

БТА—ТАСС телесурт.

Прогресса наькъагІа

ЛАЛИБЕЛА КИНАЗАШИ ШКОЛАШИ

Керда даь бер аьлии кох тІарча наха бІаргадайтар духьа нанас хьараделача хана кикх гулбеннаб керда ваьча эфиопски пачхахьана тІа. Циггара хьайоленна хьайоагІаш я Лалибела цІи шрача тезий меттала маІан дича кхмметтел нохчара - моаши я къзабалдаь тІеац цуи довль. XII-ча бІашерене доал деш хиннав из пачхахьа, цо городах цІи тиллай, шоай тайпара цхьайтта киназ хьалде доладайтад.

Гонахьарча гуваш тІа уаргІаяхо агІа храмаш яц уж, кхера хьокхаш лаьтта кІал хьалдаь тІирсаш да. Европейцех эггара хьалха XVI бІашерене Лалибеле вена хиннара португальски монаха Альварес ма-дарра яздаьд шийна бІаргадайнар, чакхвоаллача метте тІехьара тІа йоаяи я лаьх «ДІахо дуваьагдаь маІан долаш дац, хІана аьлча, из мел дуцае а „сох саг тешаргвац»».

Цу городерча тамашийнча киназех лаьца доккхий балхаш яздаьд. Іилман- уйлаш самукьадоккар духьа сана хьа дегалийнерцци вІешагІьайна а долаш. БелгГала да а ма дий из-м теша хала - долаш, гаьнна хьалха дІаяхача хьарна мастерашта шоай лоадам йоацача кечдаьпка минна хий йад лоаман чаераш хьокхаш тховнаш, пенаш де, догамаш даь колоннаш е. Цу тайпара гІирс хьалбара йокха моттиг хоржаш хинаб, хургІолча аламена гоннахьа кІоарга ораш а даьхе, из ерргиа моттиг дІалоаца болла бокхха кхера хьакха болаьуш чинаб. Тхоа, массаза а яхар мо, лаьттаниа вийсса хинаб е саьнашкара лоамех дІахоттабенна хинаб. Киназ ше тобаькхха ковлгаш е «дизаь хий чулатта бассейнаш хулийташ йоле трашшеяш а яха гонахьарча лоамашцара хьакъоастадаь хиннад. Зданена гоннахьа чхарашта юккъера хьалтІаьяьча санна хеталуш йола колоннаш аІІи, хІаьта пенаш хало бесаза яьхача бІалгІнагашца, библе тІа дуьцача хІамаех оттадаьче суртІашца дега да.

Доззол дехьара итташ эзарзаш туристаш хиннаб Эфиопе къилбаседа - малхбоалейгахьа Джибутехарча доазонна йисте уллача Волло яхача провинцерча йоккха йоаллча Лалибела яхача городоке. Лалибеле бахача наха бІаьш шераш хьалхагІа а белггалара доход тІайоагІаш хиннай туризмагара. ХІаьта православни киназа лоаллахьа хиннача кхашкара кІезиг - дукха доагІеча ялатех баьхаб уж. Масса метте кхочаш хиннача киназа лаьцна еза хьхай хьашашкара а цига бахача нахагара а. Бакъдар аьлча, эггара воагІча хьал тІа хиннаб уж тІехьарча бараш. 1974 шерарча халкъа революце дІадьахкхай феодально - монархически режим, цо де долеш мел хиннача лаьттех даькхад киназ. хІаьта кІанецар тІара хьадовла деррига ялат лаьтташ лоладерий довлаьа да. Кердача вахаран дІадоладаьа дуне Лалибело.

Овлангара дена аьча аграри реформо лаьтташ тІа болх беш берашка дІадениад лаьтта, юртара феодальни отношенеш дІаьхай. Масса метте вІашагІъехкай кердача Іаьдала органаш а хинка дІаэтта аларкхий ассоциацеш. Городашкара Іаьдал цига бахача цаьха ассоциацешка (кебале) дІаденнад.

Лалибелерча кхаь кебале комитета председателя Гебре Мескаль - Уорку дийцар, цІенеех йоахи йоал наьха санна кІезиг а ена, къахьегача халкъа хьал укх тІеххьарча кхаь шера дикка тоаденнад кхаш. Вешта халкъ ше а, цо дувачох, кхыча тайпара хиннаь, хьалкагІа санна баьде а гоІадаь довллаш а доацаш. Городе кооперативни тикаш хьайийлай, наькъаш тохкаш, тІаьш тохкаш, гІуваш йоахаш латт. Хьалде лерхІ чуІе цІенош, школаш больницеш. хІаьта дукха ха яьлеаьа электроэнерги водопроводе хургьа городе.

Кердача Эфиопе кхехкаш латта вахар къаьстта дика довлар сона Лалибела школен паргІатача коа юкъе кхаьчача. Довзалаьннача бераша дІа коа йоаллашехьа тІатеІІа го бир машина, хьехархо гучаваьначул тІехьагІа мара йиш хиланзар цІ къаела. Директора кабинете гулау хьехархой.— Укх кердача шера денъ, — йоах директора АлемуГессесе,—Іилманн социализма теори Іомаелга оттадеш йола дешара керда программа еинай вайна. Эфиопе хьакхайнабьаб социализма таьиен Іилман социализма принципаш тІа латта общество хьаьаргахьен доштам бола вииъ, мехка хьалхашка латта довлаьа проблемаш къоастаергйоле алхха ве! мара боала виъ из хилараш гарра. Дешара программе тІарча кердаче предметаш хьаьхокх пачхьалкхен вахарие кердадар. Хоеш за араьаьрча гІоназ кот гІортадга а яц. мукх дегІабовгІалла тІехьашкахьа юха лостаде гІертача чурча режиме кердочоа духьале елга. Из тайпа хІама холу шрача Лалибеле а.

Школьникаша кІедла са ца доаккхийташ латтараш ду вай мехка хьаькъехьа. Шоаех лаьца а дуаи бериша, дешара пособеши учебникаши ца тоъаш хилараш летхъ уж. — ит дешархочун шине мара даш шоай учебникаш. Бераш чудехаш беттача гургало юкъагІдонних тхо къамаьа. Классе, луцех тІарча ерригача школашка а санна, Іаьржа доско а хьаьшь тІе ра бІарг ца боаяхкаш са керда хинна хьаьший лаьрхкІо лаьлхашка Іохуешое дола партош а да. Къонача хьехархочо географе урок хьеъ. Соретски Союзах долча дуаиаргара из дІайола а яъ.

Киназий хаиншца йийсьа йиш йолаш яц тІаттта а дукха ха йоацаш Лалибела хьахиниа школа — бераІ цу хьаьагІа мара дацар из. Гебре Мескаль-Уоркуна хетачох, хьалхагІара режим йолча хана хьаьаьай из кхача чехкашкаро баьхнача туристий дукха массаза берий дукха а ца еш — укхаза школе и а яц, цІаккха хинна а яц аьшна муиьарал де тоам бацар.

Керда мел дола хІама чІоагІа хьогаш тІаьэча, школерча «хьаькъел долаш» болча кІанкашен йиІгашен чІоагІатІа тІаоз уйле тийша ІалагІматаш санна латтача къаьнарча киназашачул. Ширача замалахьарча Лалибела мастерий тІехьенаштатешшаме ховргда шоай берашташ берий бераштеи дийна а массаза латтаргдола а памятникаш хьаде.

Ю. УСТИМЕНКО,
ТАСС корреспондент.
Аддис-Абеба.

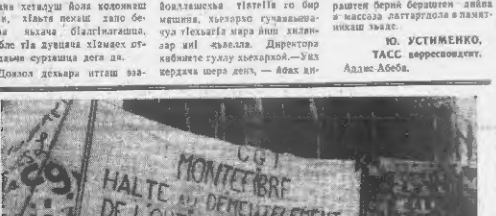

ФРАНЦИ. Массехх бутт ба «Монтэдисон» яхача итальянски концерна доалахьарча ... къахьегамхоша Мец яхача городера предприяти хьалаьца. Цу тайпара кьовсам лоаттабе ... уттаю планаш чакх ца яйтара.

СУРТА ТІА: завода болхлой демонстраци.

АФП—ТАСС телесурт.

КХЫЧА МЕХКИЙ МОНОПОЛИ ЦІЕЙ

Дукха ха йоацаш Бельге премьер-министр Тиндеманса США президент Картера вІашагІкхийттача хана дийцарча кертторча дешах цаІ дар Заира сагтоха воакъостал дела. ХІанз заирски экономика малагІча хьал тІа я дийцах октябре Бельге вена хиннача Заира финансай министра Кіявкамв Кин Кизяре.

Заирски валюта курс 50 процент лохъеннай. Хала саьоаллаш а къамаш промышленность. ХІанз хулача хьал тІа эттаб юрта боахам, мехка дуккхача районашка бокъйиша моаьл эттай, хумеха яхачан продукташ тикашка хьаэта йоацаш я. Правительствени учрежденешкара бараш, министра дена тешалагІа, кхашка баьнкаб. Кинзаре дьалхайкалаьл. Заира тІаэттача халовиа хьалхара цхьатарра бехктохкаме я шоай монополешка мехка экономика йоардейташ йола малхбузенверопейски пачхьалкхеши, аьлча.

Белгтала, хІана Заире доаллар, юкъарчал доацаш дувазденна да хьалха хиннача Бельгийски Конгера шоашта пайдаш хьаувзаден лаьттагІара йоаха пайдана хІамаш дІакхахьарек кара кхы бала боацача американски, японски, малхбузегермански, английски, французски, бельгийски монополена шоай хьашт долча тайпара лелаьча тІулакІеще. Мехкара нахмочча беса бале а — из царна бала болаш гІулакх дац. Кхыча мехкий компанешта хьашт дол промышленность массе оагІорахьара дегІоухилга, мел эш къамаш кхардаш кийчъелга.

Пачхахьалкхенера пачхахьалкхе йолаш санна селлара чІоагІа оалаш хиннаб Заире кхыча мехкашкарча кхьийолча фирмашка. Кхыча тайпара кхетале йиш йолаш дац хІаьш, масала, «Отраг» («Орбитальни транспорт унд ракетен») яхача малхбузегермански фирмага цига кхаьча хьал. Мехка правительстваца кхо контрактага дьалаьча, ший хьашт дар цу тІа де йиш йолаш цу фирмага дІаеннай ФРГ не миссел йола территори. Фирма болхлой, цар дезалхой, вешта йоалах хьанийцача зоне воагІаш воле ФРГ мохьагІа гражданна а доазон тІарчен таможенни тІахьожамах мукъаволийт. «Отрага» берригта болхлой шоай мукъатІа ба, царех сагага заирски Іаьзалий оагІонгахьара хІана иза йиш яц, цхьаькха тайпа е судебни а, е административни а шиэ тІабахьа йиш яц царна. Лаьттеп тІа а хьаьтаиа кІал а шиэ хьашт дола тІирсаш хьалде бокъо я фирма. Эггара тІеххьарча статьяех цхьанне дІаходйт, контакт цхьаьна а тайпарча юридически бахьанагІа 2000-ча шерага кхаччалца дІаяккха йиш йоацаш. Бельгийски кенайоазово дена тешалагІа, суверенитет миттал доазонна юкъеерзаь моттиг колониализм хьайоаленнача хана дена Заира цийсъенази.

Малхбузеневропейски кенайоазово хоем баьб, Заира новкъостал дарах дола доц премьер-министра Тиндеманса президента Картерай юкъе дувцалга Заира новкъостал де раьза хилараш чакхдаьнна хиларах, цхьабакьда, нагахьа сина экономикане доал дела дакъа лаца тешаме бокъо лой. ХІаьта из фу маІан долаш да аьлча — кхыча монополей позицеш цу эфрикански мехка чІоагІъялар да.

А. МЕЛЬНИКОВ,
АПН соб. корр.
Брюссель.

КЕРДА КНИЖКА

«ЛОАМАШКАРА ГІАЛАШ»

Иштта цІи йолаш да Гольдштейн Аркаде доикха книжка. Из арадаьнад дукха ха йоацаш. Дика дукха сурташ тІайолаши хоза хьадаьи из книжка арадаьннад Москве, «Советский художник» яхача издательстве. Цо чІоагІа наьха безам тІаоз. Цун тираж дикка йоккха я (37000). Цудухьа из эца йиш хургья Центральни Къилбаседа - Малхбоалени Кавказа шиэ тайпара йола кхерай архитектура йовза безам болча дуккхача наьха.

Сона дика вовз цу книжка автор. А. Ф. Гольдштейн дикка ха я. Сийлахь-боккхача Даймехка тІема фронташка бІаьха викъ бань саг ва. ТІом чаккхбаьнначул тІехьагІа дийна хиннав цох архитектор. Іилма болх бе волавеннав из. Цун кандидатски диссертаци США хІанзарча архитектурана хетаь яр. ХІаьта цул тІехьагІа итт шера хьехаи хиннав Дагестански пачхахьалкхен университете. Цу хана теркам тІабахаб цуо Кавказа халкъа зодчествена. Лоамашка ихача дуккхача экспедицешта юкъе дакъа лоацаш хиннад из, хІезига йовзаш йолча, кхерамеча моттигашка хиннав шийна дагалаттача хІамашта тІаьхкача гІерташ - кхерай гІалаш, цІенош, эза лоархІам хиина моттигаш, храмаш бІаргайоа гІерташ.

Укх тІеххьарча бархІ шера Москве, архитектура теорей историй Центральни Іилма-токхама институте болх беш ва А. Ф. Гольдштейн. Хала лазар кхетар бакьаи долаш экспедицешка кхы воха ца душ хиссаш. А. Ф. Гольдштейна дукха статьяш яьхьай Дагестана, ХІирийчен, Нохч - ГІалгІайчен, Хьалхашкарча Азе архитектурах лаьца. Специалисташта дика йовзаш я 1975 шера «Наука» яхача издательстве араьяьна цун «Средневековое зодчество Чечено-Ингушетии и Северной Осетии» яха монографи. ХІанз А. Ф. Гольдштейн йисте ваьккха валавоал «Специфика и генезис архитектуры Дагестана, Чечено-Ингушетии и Северной Осетии XII—XIX веков» яха докторски диссертаци.

Шийна дукха дезаденнача Кавказа лоамашка кхы волалургвоацаш висача цо лаьрхІад лоамаш, гІалаш йолча, къонахчай дола нах бахача мехках шийна хетаденнар дукхача вахага дувца.

Цу тІа гІолла тьахилар «Лоамашкара гІалаш» («Башни в горах») яха книжка. Цу тІа дуьц вемарашка йолча кхаь автономни республика — Дагестана, Нохч-ГІалгІайчен, Къилбаседа ХІирийчен зодчества памятникаш.

Дукха къахьийгад автора уж моттигаш чура догІавахара закона гІеи архьаро тІалаьттача алмангІеи X—XIX бІаьшерашка лоамара кхерай культура хьа миита хиннай, бІашерашка миита хувцаеннай дувца гІерташ.

Сона хийра яц дукха хьамаш дахача Кавказа дІаяхача замаи кІезига йовзаш йолча оагІош цаІ йола юкъерча бІашерашкара зодчество йовзара йола Іилмаи уйла. Цул книжка дешача хана из са-сайна белгалдоахар шийл хьалха цхьаьне а кховчашде тІа цо нийна цу моттигерча архитектура истори отталара лекхар А. Ф. Гольдштейна чаккхакха майрра хьатІамар.

Книжка тІа дукха моттигаш я архитектурин шедевраш хина йІоахала хувцаьлар, тайп-тайпарча районашка уж ергаш хилара бахьанаш, доладаен гаьна доацаш кхача областий а деригача дунеи а архитектурин памятникашта юкъе цар лоаца моттиг ма-йоагІарен вийсен белгалъяьха.

Дега лоІамагІа хержа юкъедахийцача сурташа (уж дукхагІдараш автора ше даьха да) книжка деша дукхагІа безам тІабохийт.

Бакьда, цхьайолча моттигашка совлен а дувцаш, яздаь из книжка дешаш раьза ца хилара уйла а чуессар. Сай опытагІа сона хоа хаьда Іилмаи йола издани белгала популяр йолчох мел эргаш я. А. Ф. Гольдштейна из книжка хаьве а дац Іилма книжка.

Из да Кавказе дукха лайначa, цига шийна бІаргадайначох цециьмача саго цига ца хиннар цох, цу моттигерча экзотиках тамаш е оттаеш дагахьа дувца гІийрта, бакъда дувца цу дена хІама. А. Ф. Гольдштейнах книжка тІа хеталу вІаши къувсаш вола автор — архитектори наькъагІа араваьлча язъю очеркаш язъе гІерта авторн. Ма-дарра дІаяьлча, автор — волалуш вола писатель холуш тІехьашкаваоал архитектора. Лоамара зодчество ювцаш, А. Ф. Гольдштейна юш шерра йола исторически проблема, моттигерча историе дукхха хІамаш, цу башхадикача кран а цига бахача нахха а тахаиенах шиэ йола уйла-гІулакх дувца гІерт. Цитта а автора субъективни, тІагІолкара, цхьаза сийха хьахина а уйлаш.

ХІанзарча вахара юкъарча сурта тІара хьийрача, къьасткъьастача, ма-дарра аьлча дІаьхха вийсденнача белгалнашта дохадий довкъаш ду дукхача дешай хьакъехьа автора хетар. ЛаьрххІа йола исторически знанеш ца хиларо хьахулийт вийсадоацараш, гІалаташ, хІама довзаш вола саг тамаш е оттаргвоал во хьоастаю хьолхашка йоалаь проблемаш.

ДІаяхача замай халкъа творчество тахапарча наха йовзийта гІерташ моххь боахе нехъа бьшна лийнараша, хІаьта кхьиеттел XIX бІашерe хиннараш дезарашa дувцар автора тешала хІана увттаду кхетадеш да. Сона хетачох, цу специфически литература стилло А. Ф. Гольдштейна шиэ йола стиль дикке тоІаьй.

Дувца лерхІаеунта дилача безаме дола из книжка цу деррига а къеду, керттердар довзара новкъарле ю, керттерча предмета — архитектурана тІерявоах цунна дувзаденна доацача дешаца.

ГІулох, из дукхьала автора бахк хинна ца Іеш, из книжка арадаккха могадаьча рецензентий а ба. Экзотико уилаьй цар уйла, бохабьаб бокъдолчу боарам.

Бакъда, цу дешах лаьца эггара хьалха арадаьнна книжка из хиларах автора дийна гІалаташ, цунна ца дуваннар лархІа дагІац. Кавказа цун истории довзача саго из дика кхеталергда. Цул лоархІамегІа да цхьаькха — Кавказа зодчества шедевраш йовзаргьа цу книжка тІара дуккханешта, дукхха найдане хІама а довзаргда. Кхыча Іилмай специалисташта дукхха безаме хІамаш корорга цу тІара. Цу деррига теркам бергба тІехьа тІаяоагІача книжкаш тІа, А. Ф. Гольдштейна опыт а юхьейохийташ, яздача цар тІа кхы а дикагІа дувцаргда лоамарча нахах, цар таханарча вахарех, кхоаненах.

В. ВИНОГРАДОВ,
профессор, исторически Іилмай доктор.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

Чакхьаьккай шиэ бетта вІаьхьенна шахматех йола маІача аьаха республика чемпионат.

Турнира тІеххьарча парте шоайла ловзаш хилар СССР спорта мастераш А. Хаити Г. Мовшовичи. Царна юкъера ловзар чІоагІа лоархІам болаш дар, хІана аьлча царех хІаранне 7,5 очко яьккхар. Цхьабакъда из вІашагІкхетар дьаьккха кот ца воалаш чаккхдьаьлар. Цудухьа цу шинне 8 очко яккхарах чемпионате котевьинар белгалвелга коэффициенташка гІолла къоастаде дийзар. ХІаьта из лакхагІа Г. Мовшович а. Нохч-ГІалгІайчен чемпиона цІи дахкарца цхьана цуна елар «Грозненский рабочий» газета приз а.

ХІаьта кхоалагІеи йиьлагІеи моттигаш шоайта йийкъар хІаране 7 очко яьккхача спорта мастера В. Дорошкевичей спорта мастералца кандидата С. Кастарновее.

* * *

Кхалнаха юкъерча шахматех йолча республика чемпионате теттара сакъердаме хилар Н. Осиповаси М. Межидоваси ловзаь парти. Шаьккхе а спортсменка коталонга кхача тІийртаяле я, из цхьаккха кот ца воалаш чаккхьаьнар. ХІаьта Л. Шипатовас гоаза эшайар С. Сарьян, Г. Калибековас — В. Еремина.

Хьалхарча моттиге йоагІа яккха йиш йолча нийс очкох вийсе а яьккха Л. Шипатова. Яккха йиш йолаш 11 очкох 8,5 очко яьккха М. Межидова шоллагІча моттиге я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

ШАШКАШ

Дукха ииз бола командІаш вІашагІтехар г. Курске чакхьяьнача «Урожай» спортобществан Российски Совета шашкех хьалхе яккхара йолча хьаша. Юртарча спортсменна III-ча Еррггроссийски ловзарий зачета юкъеоагІача цу турнире гулъеннаьр Краснодарски краи, Курски, Орловски, Тульски, Брянски, кхыболча облас-ташкара вІашагІтехе хилан-хьаш.

М. Ибриев керте латтача вай команде ловзаш хилар В. Хайтаев, М. Касумов, Х. Касумов, Г. Борисенко, К. Гамагина. Уж берригаш а дика ловзарах цу яьшашка хьалхара моттиг яккха вІашІехьадалар вай мех. кахой. Царна совгІата елар кубок, хьалхарча степена дипломаш котбаьннарий жетонаш.

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХІАЛУ

ИтталгІча пятилетка шерашка толаме къахьегаш хьайоагІа Нохч - ГІалгІай книготорга коллектив. Цу юкъа цо шиэ план кховчашьо хІара шера.

Къаьстта дог урвтта къахьег оаха Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарцеи СССР керда Конституци тІаэпарцеи белгала долча укх юбилейни шера. Иштта итт бетта план коллективо кховчашйир ханал итт ди хьалха. ХІаьта 7-ча ноябрга лаьрхІачул совгІа эзараш сомашта дукхагІа книжкаш декхар тха тикашка.

Белгалдаккха доагІа, плавехе тІаийнача социалистически декхарехи торгера мах беш йола ерриги а предприятештикаш, киоскаш, книжкаш дозка дотокаш, книжни базаи библколлекторен коллективаш лоархІаш. ХІаьта къаьстта дика къахьегаш хьайоагІа А. Н. Яресько, М. З. Донцаева, Л. В. Москаленко, А. В. Пащигорова керте латта тикай коллективаш.

Книготорга коллектива болх дика бара новкъостал дир политико-кхетам балара болх лакка вІашгІехьбаккхаро, къахьегама дисциплина чІоагІъяро юбилейни шера тІаийца декхараш кховчащдара тІахьажам лоаттабаро. Иштта белгалдаккха деза, коллектива къахьегама хьалаш а хаддаза тоалуш доагІилга. Духхьал укх шера Черноречье, 3-ча микрорайоне, городашка Гудермесе, Аргуне книжни тикашта лаьрхІа хьалдир доккхий сийрда цІенош. ХІаьта 5-ен 8-ен тикаш чуйола цІеноа тое е даь шорадаь.

Х. МАГОМАДОВ,
Нохч-ГІалгІай книготорга директор.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1978 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гІишлоинча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча цІалйоацув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гІолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиги; ах бетта — 1 сом 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 НОЯБРЬ
І-ПРОГРАММА

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА СТУДЕНТИЙ ДИ

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйранара гимнастика. 9.30 — «Выставка Буратино». 10.00 — «Революце хьаьаь» яха телевизиони дукха серийни художественни фильм. «Охха тІо дергда хьона» яха 4-гІа фильм. 11.30 — «Городаши наха» яхача циклацара «Одесса» яха телевизиони документальни фильм. 14.30 — Дунен халкъашта юкъера студентий Денга долча документальни фильмий программа. 15.15 — «Дийна а доаза ха я ха». Къонача техникашта йола передача. 16.00 — А. С. Пушкин. «Капитански йоІ». 16.30 — «Шахматин школа». Разрядникий класс. 17.00 — Катинхошта йола музыкальни сайренаш. Программана юкъе да: Французски революце иллеш, эрсий революциони иллеш, Н. Мясковскеи Д. Шостаковичеи симфоний фрагменташ. ДІалокх Академически Йоккхача хоро а Центральни телевиденен Еррггосоюзни радион симфонически оркестро а Останкино концертни студера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Катинхошта йола музыкальни сайренаш дІахоьхьар. 19.00 — Миллионий ленински университет. 19.30 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Спартак» — ЦСКА. 1-гІа 2-гІа хаиаш. Ленина цІерагІча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Спартак» — ЦСКА. 3-гІа за. 22.05 — «Ваький — кинаб» яхача телевизиони документальни фильма премьера. 1-гІа сери. (Йоазонхочоа В. Шкловскийна дагалоагІараш). Передача йистехьача — кердадараш.

ІІ-ПРОГРАММА

18.00 — Мультфильм. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информациони программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.35—«Пайда лаьхьара а шинал тоаяра в пятилетке». Установка болх бе йолалуш латт. 18.55 — «Цхьаи лерала юкъе». № 5 йолча пассажирски автотранспортни предприяте коллективера передача(гІалгІай меттала). 19.35 — Киножурнал. 19.25 — «Вай» яхача дешаца — бІаь эзар «Со». Академика Миллионщикова цІерагІча Грозненски мехкадьттан института студенташа кийчъяь композици. 20.10 — «Самарера сетем байна бийсаш». Телевизиони художественни фильм. 3-гІа сери.

18 НОЯБРЬ
І-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйранара гимнастика. 9.30 — «Са хьамсара Даьхе». Берий суртий конкурса итогаш. 10.00 — «Революце хьаьаь» яха телевизиони дукха серийни художественни фильм. «Йах ди» яха 5-гІа фильм. 11.30 — Р. Глиэр. Оркестрица арфина йола концерт кховчашду РСФСР засл. артистка О. Эрделя а Центральни телевиденен Еррггосоюзни радион симфонически оркестро а. Дирижер М. Шостакович. 14.30 — Мехка телевизиони студе документальни фильмий программа. 15.20 — «Дай-мехка Іалаш». 15.40 — «Машка - Коротышка» яха берашта дола фильм. Дуккха серийни мультфильм. 6-гІа, 7-гІа сераш. (Чехословаки). 16.35 — «Москве а москвичаш а». 17.00 — Тхоца хьаде, оаха санна хьаде, тхол дикагІа хьалде. Германски Демократически Республикера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Халкъа творчество». Телевизиони обозрени. 18.55 — 36 шу даьлча вІашагІкхетар. 1941-ча шера арахийцарех дола телевизиони документальни фильм. 19.30 — Советски милицена хетаь концерт. Пачхахьалкхен Центральни концертни залера трансляци. 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — Советски милицена хетаьа концерт дІахо лаьхар. 23.00 — Самбох йола СССР кубок. Ригера передача. Йистехьача — кердадараш.

ІІ-ПРОГРАММА

18.00 — «Вай интернационалисташ да». ВЛКСМ Надтеречни райкома организационни отдела заведующе Хусихенова беседа (нохчий меттала). 18.10 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.30 — «Шоана, кхалнах». Телевизиони журнал (гІалгІай меттала). 19.00 — «Со гаь я, вІаший довзаргда вай» яха фильм. 19.10 — «Анонимщикаш» яха телевизиони передача. 19.25 — Ш. Рахматулин. «Майрасолта». Нуралиева цІерагІча Нохч-ГІалгІай драматически театра спектакль (нохчий меттала).

РАДИО

17 НОЯБРЬ

6.30 — «Доккха совгІат дейнар». Зарисовка (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Студентий эшахех дола концерт (гІалгІай меттала). 9.15 — «Советаши вахари». 9.35 — Ашараш. 9.45 — «Массала а шиэ метта волаш». «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене автотранспортни контора слесарах Белолалтиковах йола зарисовка (гІалгІай меттала). 17.00 «Беке къонгаш» яхача А. Бокова роиманацара оагІонаш (гІалгІай меттала). 17.20 — Ашараш. 17.30 — КПСС XXV съезда социмаш кховчашде. «Социалистически яхьа толамаш дебаде». 17.45 — «Атеистически кхетачце студенташ яхебар». Нохч-ГІалгІай Пачхахьалкхен университета партийна секретара М. М. Пархоменко къамаьл. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий гІалгІай меттала).

18 НОЯБРЬ

6.30 — Юртара Іуйре. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Халкъа ашараш (нохчий меттала). 8.50 — Іилмаи техникан кердадараш. Информациони радиовыпуск. 9.15 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 9.35 — Специалиста хьехамаш. Гурахьа компаш вІар. 9.45 — ДоттагІий оазаш. 17.00 — СССР Керда Конституци Іомаю (нохчий меттала). 17.15 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (гІалгІай меттала). 17.35 — «Беламе иллеши халхаре ашараши (гІалгІай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 18.30 — «Сайнийвара Грозный» (горсета гІолла). 18.30 — Ашараш.

ХОАМАШ

Тахан республике гІалаш Грознен кІеанг-дукха морхаш а йолаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш, хилен фегара температура республике 10—15, Грозне 12—14 градус йоахал йолаш хилен тарлу.

Кхана а республике гІалаш йолаш, кьезиг-дукха догІа а долаш, республика къилбаседен районашка доли а доалаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана —2 +3, дийнахьа +10 +15 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-98; редактора зам. — 3-39-11; белхтохама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделан — 3-61-46; промышленноста отделан — 3-42-30; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорские — 2-59-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-98; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-59-88.

Газет арадуьйла шийнарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ05299. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6458.